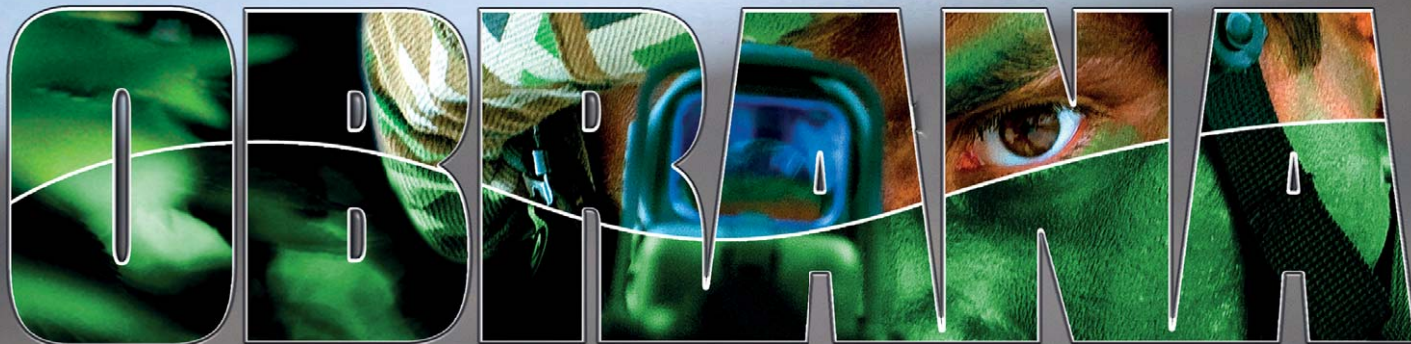

Najväčšie cvičenie NATO

Slovenské
predsedníctvo
v Rade
Európskej
únie

Rozhovor
so štátnym tajomníkom
Milošom Kotercom

Najlepší vojenský
športovci

Veteráni v Sieni slávy

Sprievodca novými
zákonmi

Terorizmus
sa vrátil do Európy

Foto: NATO

Martin Giváč
minister obrany SR

Vážení príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky a zamestnanci rezortu obrany,

len pred niekoľkými dňami sme si užili najkrajšie sviatky roka a dnes už stojíme na prahu roka nového. Chcem využiť túto príležitosť a aj touto formou vám poďakovať za vašu prácu v uplynulom období. Máme za sebou takmer štyri roky, o ktorých si dovoľím tvrdiť, že boli prelomové. Po dlhých rokoch stagnácie sme začali realizovať modernizačné projekty v rámci našich ozbrojených síl.

Je neuveriteľné, čo všetko vyzerá nezdolateľne, no predsa to dokážete svojou usilovnosťou a nadšením prekonať. Spomínam si na začiatky, keď sa mnohí pozerali na rezort obrany tak, že sa tu nič nepodariť. Veď všetko je o peniazoch a na nič vlastne nemáme. Takmer nikto tiež neveril, že sa nám podarí získať dostatočnú väčšinu na presadenie ústavného zákona o bezpečnosti štátu v parlamente. A veľmi podobne to bolo aj pri spustení obmeny vrtuľníkov. Napriek všetkým počiatocným pochybnostiam sa nám podarilo zrealizovať väčšinu projektov a to samozrejme aj vďaka mnohým ľuďom na ministerstve a v ozbrojených silách.

A prečo o tom píšem?

Lebo som rád, že sme si na začiatku nastavili latku vysoko. Beriem to ako príklad toho, že človek, ktorý má svoje ciele, vízie a odhodlanie, si musí za nimi ísť. Chcel by som každému povedať, aby sa nevzdával, keď má dobrý nápad či myšlienku o ktorej je presvedčený. Aj keď viem, že do viesť ich do úspešného konca môže byť niekedy veľmi ťažké.

Všetkým vám chcem touto cestou ešte raz poďakovať a zaželať do roku 2016 najmä veľa zdravia a osobných a pracovných úspechov.

NA TITULNEJ STRANE: Na najväčšom medzinárodnom cvičení NATO Trident Juncture 2015 sa zúčastnili aj príslušníci OS SR • Foto: NATO, Siim Teder

4 Terorizmus sa vrátil do Európy

6 Rozhovor so štátnym tajomníkom Milošom Kotercom

6

8 TÉMA Slovenské predsedníctvo v Rade Európskej únie

15 Rozhovor s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl Srbskej republiky Ljubišom Dikovićom

19 České L-159 v Iraku

20 Hawkei pre Austráliu

20

26 Strategický bombardér s dlhým doletom LRS-B

27 Ťažké bombardéry USAF

30 Veteráni v Sieni slávy

32 Útočné kybernetické operácie

34 Legislatívne zmeny v ozbrojených silách

38 Najúspešnejší športovci roka 2015

38

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 1/2016 • Redakčná uzávierka 18. 12. 2015 • Do výroby zadané 23. 12. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor: PhDr. Milošlav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomnícka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Terorizmus sa vracia do Európy vo veľkom

Terorizmus sa po megaútokoch v Madride v roku 2004 a v Londýne vrátil do Európy „veľkým štýlom“. Pri koordinovanej teroristickej akcii v hlavnom meste Francúzska teroristi zo svojho pohľadu bodovali naplno, aj keď údajne mala nastať oveľa väčšia masakra.

Pri hodnotení príčin a následkov týchto útokov sa ešte dlho budú viesť učené diskusie. To, čo je tomto momente jasné, sa však dá opísať ako zdesenie Európanov nad brutalitou a nerozlišovacími cieľmi útočníkov. Je známe, že teroristi majú obrovskú výhodu: môžu si ľubovoľne vybrať miesto útoku, čas útoku aj príležitostné obete, teda faktory, o ktorých štátne orgány pred tým nič nevedia, ak zlyhali jeho spravodajské služby. A toto zlyhanie sa naplno prejavilo práve vo Francúzsku. Spravodajské služby predstavujú typickú antiteroristickú metodológiu boja proti tejto hrozbe. Boj proti terorizmu, ktorý realizujú represívne orgány, je už iba výsledkom zlyhania prevencie proti terorizmu. Terorizmus pritom nie je v prostredí

.....
**Európa sa dostala do
kritickej situácie. Pre
nejednotnosť v otázke
teroristických rizík
a nelegálnej imigrácie
hrozí neúspech doteraz
pomerne úspešného
európskeho projektu.**
.....

NATO a EÚ nič nové. Pravidelne ho vo svojich zoznamoch rizík uvádzajú vrcholné schôdzky NATO a terorizmus sa popri hrozbách zo strany hromadného ničenia a tzv. zlyhávajúcich štátov dostal aj do trojice hlavných bezpečnostných hrozieb EÚ, ako je uvedené v doteraz stále platnej Európskej bezpečnostnej stratégii.

Islamizmus

Po útokoch v Beslane v Ruskej federácii pred vyše desiatimi rokmi, kde pri útoku na školu prišli o život stovky detí, vyšiel v arabsky písanom denníku Al-Hayat v Londýne článok nešťastného arabského moslima, ktorý predložil konštatovanie: „Je pravda, že nie všetci moslimovia sú teroristi, ale je zarážajúce, že takmer všetci teroristi sú moslimovia“. Je to nepochybne následok toho, že islam ako náboženstvo je ľahko zneužiteľný na účely politického islamu. Ešte len nedávno sa pre tento druh nábožensky motivovaného terorizmu začal používať práve termín islamizmus, ktorý mnohí považujú za kontroverzný práve pre ľahkú zameniteľnosť islamizmu s islamom. Do pohľadu na tento terminologický skôr banál-

ny problém sa vsunula iná komplikácia, ktorá, ako sa ukázalo, vytvára paralelu s islamizmom. Je to nelegálna imigrácia z oblasti tzv. širšieho Stredného východu. V polemike medzi bezpečnostnými realistami a ľuďmi, ktorí deklarujú skôr humanitárny aspekt, víťazili do útokov v Paríži v novembri 2015 skôr „humanisti“. Posun v myslení nastal potom, keď sa preukázalo, že nekontrolovaná imigrácia a nedostatočná ochrana schengenskej hranice prispieva k zvýšeniu a dokonca k implementácii bezpečnostných hrozieb.

EÚ sa dopustila veľkého prešľapu, keď na svoje územie pod pláštikom humanizmu púšťala státisíce utečencov z krajín, v ktorých zúri vojna a vládnu povstalecké či priamo teroristické gangy. Svojskou interpretáciou Lisabonskej zmluvy o povinnom prijímaní utečeneckých kvót si nakoniec Brusel znepriatelil tie krajiny, ktoré majú obavu, že s utečencami sa na ich územie dostanú aj teroristi. Či už priamo vyslaní Islamským štátom, alebo tí potenciálni, ktorí budú ľahko získateľní moslimskými radikálmi v EÚ. Útoky vo Francúzku sú vodou na mlyn skeptikom, ktorí varovali pred voľným prienikom ilegálnych prisťahovalcov za hranice Schengenu.

Útoky a prečo Francúzsko

Francúzsko síce platí na Strednom východe za historického kolonizátora, ale postupne sa z neho stala krajina EÚ, kde žije najväčšie percento moslimov, ktorým táto krajina udelila ľudské a iné práva, ktoré by vo svojich pôvodných krajinách nemohli užívať. Navyše, Francúzsko bolo v moslimských krajinách veľmi populárne vďaka svojmu medzinárodnému protiizraelskému postoju. Určítym vysvetlením pre masové „bitúnyky“ v Paríži nemôže byť ani zapojenie Francúzska do leteckých útokov proti tzv. Islamskému štátu. Francúzsko v tomto roku už zažilo niekoľko teroristických útokov zo strany islamistov a ak túto krajinu niečo malo prekvapíť, tak potom iba sadizmus a zločinecká kriminalita, ktorú islamisti predviedli.

Európa sa ako únia dostala do kritickej situácie, keď jej pre nejednotnosť v otázke teroristických rizík a otázky spojené s nelegálnou imigráciou hrozí neúspech doteraz pomerne úspešného európskeho projektu.

Text: Ivo Samson

Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS

Foto: TASR

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec:

Predsedeníctvo ako zodpovednosť aj výzva

Slovenská republika bude túto jeseň po prvý raz predsedať v Rade Európskej únie. Na začiatku príprav bolo ťažko predvídať v Európe atmosféru teroristických hrozieb a problém masívnej migrácie. Náš rozhovor so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany SR Milošom Kotercom, ktorý bol za rezort obrany v roku 2012 menovaný do Medzirezortnej koordinačnej rady, začíname práve touto problematikou.

Do akej miery môže hrozba terorizmu či problém migrácie ovplyvniť zábery a ciele nášho predsedníctva?

Každé predsedníctvo v Rade EÚ musí počítať s tým, že sa počas neho vyskytnú aj nepredvídateľné eventuality a mať pripravených viacero scenárov, ako ho zvládnuť tak po organizačnej, ako aj po obsahovej stránke. Predsedníctvo v Rade EÚ pritom predstavuje nielen prípravu národného programu, ale aj programu predsedníckeho tria (v našom prípade Holandsko – SR – Malta, teda aj predchádzajúca a nasledujúca predsednícka krajina). Predsednícka krajina musí byť pripravená aj na zmenu svojich priorit v oblasti Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ak si to reálny vývoj medzinárodného bezpečnostného prostredia bude vyžadovať. Aj v minulosti sme boli svedkami, že bezpečnostné krízy môžu vypuknúť kedykoľvek a kdekoľvek. Napríklad počas litovského predsedníctva v druhom polroku 2013 musela EÚ reagovať na vývoj v strednej Afrike spustením výcvikovej misie EUTM v Mali. Počas gréckeho predsedníctva v prvom polroku 2014 naplno prepukla kríza na Ukrajine. Najnovšie, počas luxemburského predsedníctva, sa 13. novembra 2015 odohrali teroristické útoky v Paríži. Ako sa predsednícka krajina EÚ vyrovná s novovzniknutou situáciou, závisí aj od podpory EÚ a konkrétne od vysokej predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, ktorou je aktuálne Federica Mogherini a ktorá predsedá formácii ministrov obrany členských krajín EÚ. Jej úlohou je hľadať konsenzus medzi 28 členskými krajinami a potom prezento-

vať závery a rozhodnutia európskej a svetovej verejnosti.

Po novembrových teroristických útokoch požiadalo Francúzsko krajiny Únie o okamžitú pomoc aktiváciou článku 42.7 Zmluvy o Európskej únii, ktorý v histórii EÚ ešte nik nepoužil. O čo ide a čo z toho medzitým vyplynulo pre Slovensko?

Francúzsku sa naskytla príležitosť, aby osobne, ústami ministra obrany Le Driana, požiadalo členské štáty EÚ o pomoc a asistenciu prostredníctvom článku 42.7 Lisabonskej zmluvy a implementovalo tak rozhodnutie francúzskej vlády avizované prezidentom Hollandom ihneď po 13. novembri 2015. Ide o doložku, ktorá zatiaľ nebola využitá a hovorí o povinnosti členských štátov EÚ poskytnúť pomoc a podporu všetkými dostupnými prostriedkami členskej krajine, ktorá sa stane na svojom území obeťou ozbrojenej agresie. Na rozdiel od článku

5 Washingtonskej zmluvy, z ktorej vychádza kolektívna zmluva NATO, je v tomto prípade samotné Francúzsko zodpovedné za koordinovanie asistencie a konkrétnych ponúk na bilaterálnom základe. Slovensko, rovnako ako ostatné členské krajiny EÚ, potvrdilo svoju pripravenosť pomôcť. Krátko po rokovaní sa uskutočnili bilaterálne rozhovory s francúzskym veľvyslancom na politickej, a s francúzskou vojenskou prídelenkyňou na vojensko-technickej úrovni o prediskutovaní konkrétnych požiadaviek Francúzska. Ozbrojené sily SR urýchlene spracovali analýzu svojich možností, čím by sme mohli prispieť. Boli sme pripravení okamžite reagovať na francúzske požiadavky. Išlo najmä o podiel na nahradení francúzskeho príspevku v medzinárodných a bilaterálnych misiách a operáciách v Afrike a na Blízkom východe. V prvej etape bol spoločne identifikovaný príspevok do výcvikovej misie EÚ v Mali, kam by malo MO SR prispieť 5 vo-

jenskými expertmi. Tento okamžitý prejav solidarity treba vnímať v kontexte rozsahu celej misie. Výcvikové misie, na ktoré sa EÚ v ostatných rokoch zameriava, sú rozsahovo malé a neplnia exekutívne úlohy. Misia v Mali nepresahuje dovedna 600 osôb aj s podpornými prvkami. Aj z pohľadu veľkosti je náš príspevok v porovnaní s príspevkami podobne veľkých krajín pre túto misiu primeraný.

Nedá sa očakávať intenzívnejšia snaha o voľensko-bezpečnostnú integráciu v rámci Európskej únie?

Aktuálny vývoj medzinárodného bezpečnostného prostredia vytvára všetky predpoklady na zintenzívnenie vojenskej a bezpečnostnej spolupráce v rámci EÚ. Po udalostiach v uplynulých rokoch v susedstve EÚ, ako aj v jej vnútri, už nikto z lídrov členských krajín alebo inštitúcií EÚ nepochybuje o potrebe aktualizovať Európsku bezpečnostnú stratégiu, ktorá bola pripravená ešte v kabinete Javieru Solanu v roku 2003. Novú Európsku globálnu stratégiu by mali prijať predsedovia vlád a hlavy štátov členských krajín EÚ na summite v júni 2016, t. j. tesne pred začiatkom nášho predsedníctva. Mala by byť strategickým dokumentom EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany na niekoľko nasledujúcich rokov. Podľa mňa však nestačí len prijatie globálnej stratégie. Dôraz treba položiť na jej rozpracovanie do substratégií alebo akčných plánov, aby strategické závery mohli byť v čo najkratšom čase pretransformované na konkrétne kroky. Z nášho pohľadu je to o to dôležitejšie, že počas nášho predsedníctva v decembri 2016 by sa mal po dlhšom období uskutočniť v Bruseli summit lídrov EÚ o obrane. Ten by mal spomínané otázky riešiť, a to najmä v spolupráci s NATO ako základu našej obrany, ktorého členmi sú aj mnohé krajiny EÚ.

Ak sa vrátíme k nášmu predsedníctvu, vy ste boli za rezort obrany v roku 2012 menovaný do Medzirezortnej koordinačnej rady, ktorá prijíma odporúčania za oblasť predsedníctva. Aké sú politické a obsahové priority nášho štátu, kto ich definuje a implementuje?

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí je od počiatku prípravy nášho predsedníctva v Rade EÚ, ktorá sa začala v auguste 2012, jej centrálnym koordinátorom, a to vo všetkých piatich oblastiach: logisticko-bezpečnostnej, finančnej, personálnej, mediálno-prezentačnej a v neposlednom rade aj obsahovej. Práve posledná oblasť pokrýva prípravu politických priorít SK PRES EÚ 2016. Rezort obrany rovnako ako MZVaEZ SR má čiastočne uľahčenú úlohu, keďže program predsedníckeho Tria pripravuje okrem členských krajín EÚ aj Generálny sekretariát rady EÚ, a najmä Európska služba pre vonkajšiu činnosť (EEAS), vychádzajúc z tém, ktoré sú aktuálne a relevantné.

Aké ťažiskové témy rokovaní možno počas nášho predsedníctva očakávať?

Na národnej úrovni bude tých tém viacero: od digitálnej ekonomiky, priemyslu národného na energie, cez sociálnu inklúziu a kohéziu až po vodu, zahraničnú politiku EÚ a bezpečnosť. Navyše každý rezort má aj svoje vlastné priority, ktoré má Slovensko záujem počas predsedníctva otvoriť. O rezortných prioritách sa bude intenzívne diskutovať ešte aj v nasledujúcich týždňoch a mesiacoch, aby náš národný program predsedníctva bol k 1. júlu 2016 pripravený.

A čo sa týka samotného rezortu obrany?

Rezortné politické a obsahové priority SK PRES EÚ 2016 boli schválené rozhodnutím ministra obrany SR v júli 2014. Ide o oblasť „Partnerstvá EÚ“, ktorá je zameraná na dva vektory: prehlbovanie spolupráce EÚ s krajinami Východného partnerstva a západného Balkánu a strategického partnerstva EÚ-NA-TO. Naše priority vychádzajú zo Strednodo-

„Ťažiskovým podujatím MO SR bude neformálne rokovanie ministrov obrany členských krajín EÚ, podujatie nášho rezortu na najvyššej politickej úrovni.“

bej stratégie zahraničnej politiky do roku 2015 a Zamerania zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky na rok 2015. Medzi ďalšie témy, ktoré budú aktuálne počas nášho predsedníctva a budeme sa nimi musieť zaoberať, patrí najmä nová bezpečnostná stratégia EÚ (Európska globálna stratégia), obrana voči hybridným hrozbám, strategická komunikácia, kybernetická bezpečnosť, ako aj reforma bezpečnostného sektora a susedskej politiky.

Aké nosné aktivity pripravuje slovenské ministerstvo obrany?

Vlajkovým podujatím ministerstva obrany bude nepochybne neformálne rokovanie ministrov obrany členských krajín EÚ, ktoré je podujatím nášho rezortu na najvyššej politickej úrovni. Tento formát neprijíma oficiálne závery k Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ (SBOP), ale je významným fórom na neformálne rozhovory a prípravu záverov či rozhodnutí na nasledujúcich formálnych rokovaníach v Bruseli. Príprava neformálnych rokovaní ministrov prebieha už počas rokovania tzv. politických riaditeľov, ktorými sú generálni riaditelia politických sekcií rezortov obrany členských štátov EÚ. Podujatím na najvyššej vojenskej úrovni v rámci celého predsedníctva je výjazdové rokovanie Vojenského výboru EÚ. Ministerstvo obrany bude realizovať po-

čas predsedníctva spolu 10 podujatí; deväť z nich sa uskutoční na Slovensku a jedno v Bruseli. Príspevkom SR do diskusie o vývoji a smerovaní Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky budú tri odborné konferencie. Vo sfére vzdelávania to bude Olympiáda v oblasti spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky na Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Orientačný kurz spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky v Bruseli. Všetky tieto podujatia budú obsahovať sprievodný kultúrny program, resp. časť zameranú na prezentáciu vojenských zariadení, spôsobilostí a skúseností OS SR. Hlavné rokovania pracovných skupín a výborov Rady EÚ sa počas nášho predsedníctva uskutočnia v Bruseli. Plánujeme tu tiež viaceré neformálne stretnutia, recepcie a pracovné obedy a ďalšie podporné aktivity s cieľom prispieť k presadzovaniu našich priorít.

Ako sa budú na zabezpečení podujatí súvisiacich s našim predsedníctvom a konaných na Slovensku podieľať príslušníci OS SR?

Profesionálni vojaci OS SR, najmä z generálneho štábu, sa podieľajú na obsahovej aj organizačnej príprave SK PRES EÚ 2016 už od roku 2012. Pokiaľ ide o plánované podujatia na Slovensku, koncom októbra bude GŠ OS SR v súčinnosti s ďalšími zložkami ministerstva zabezpečovať po prvý raz výjazdové rokovanie Vojenského výboru EÚ na úrovni vojenských predstaviteľov pri NATO/EÚ a na prelome novembra a decembra 2016 rokovanie pracovnej skupiny Headline Goal Task Force. Ako generálny štáb opakovane deklaroval, OS SR sú pripravené organizačne pomôcť aj s ďalšími podujatiami organizovanými rezortom obrany.

Od januára 2016 má byť v pohotovosti Bojová skupina EÚ krajín V4. V akom stave je finalizácia prípravy, ako je existencia skupiny vnímaná v prostredí EÚ a na aké ťažiskové ciele ju bude možné využiť?

Zostavenie bojovej skupiny EÚ a jej uvedenie do pohotovostného módu bolo dohodnuté už v roku 2011. Krajiny V4 našli konsenzus aj v otázke vedúcej krajiny, ktorou bude Poľská republika. Čitatelia, ktorí pravidelne čítajú Obranu, pravdepodobne vedia, že hlavnými úlohami V4 Bojovej skupiny EÚ v prípade jej nasadenia by bolo oddelenie bojujúcich strán, prevencia konfliktov, evakuačné operácie, asistencia v humanitárnych operáciách, stabilizácia a rekonštrukcia post-konfliktnej oblasti. Poľský veľvyslanec pri Politickom a bezpečnostnom výbore EÚ ako zástupca vedúcej krajiny bojovej skupiny o pripravenosti skupiny po 1. januári informoval na brífingu svojich partnerov v EÚ 3. decembra 2015. Je dobré, že k bezpečnosti v rámci aktivít Európskej únie takým spôsobom a v tomto období prispieva aj naša republika.

Prípravil: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Tajomná skratka

Dňa 1. júla 2016 Slovensko prevezme svoje historicky prvé polročné predsedníctvo v Rade EÚ. Počas šiestich mesiacov bude Slovenská republika tvárou a hlasom EÚ v rôznych oblastiach jej fungovania. To pre nás predstavuje veľkú príležitosť aktívne sa zapájať do formovania politiky EÚ a posilňovať postavenie Slovenska. Predsedníctvo v sebe skrýva i veľký propagačno-prezentačný potenciál, pretože umožní prezentovať našu krajinu v rámci EÚ a jej členských štátov, ale aj v ďalších medzinárodných inštitúciách a tretích krajinách. To vzápätí prináša pozitívny vplyv na zviditeľnenie krajiny. Predsedníctvo predstavuje príležitosť zatriktívniť projekt EÚ a jej politiky doma medzi našimi občanmi. Predsedníctvo však nie je pre krajinu len prestížou, ale predstavuje aj jednu z najnáročnejších povinností, ktorá jej z členstva v EÚ vyplýva. Predsednícka krajina je totiž počas polročného obdobia zodpovedná za plnenie mnohých náročných úloh nielen v Bruseli, ale aj na Slovensku a v tretích krajinách. Príprava prvého slovenského predsedníctva v Rade EÚ preto patrí medzi kľúčové priority súčasnej vlády (2012 – 2016) v oblasti zahraničnej politiky.

Predsedníctvo v Rade EÚ

Predsedníctvo v Rade Európskej únie (EU PRES) je významnou súčasťou inštitucionálneho rámca Európskej únie aj po zmenách, ktoré zaviedla Lisabonská zmluva. Z pohľadu členského štátu je EU PRES jednou z najdôležitejších a najnáročnejších úloh vyplývajúcich z členstva v EÚ. Rade EÚ postupne predšedá jednotlivých 28 členských štátov Únie, každý počas obdobia šiestich mesiacov. Počas tohto polročného obdobia predsedníctvo riadi zasadnutia na všetkých úrovniach, navrhuje usmernenia a vypracúva kompromisy potrebné na prijatie rozhodnutí Rady. V záujme kontinuity rokovaní Rady polročné predsedníctva úzko spolupracujú v trojčlennej skupine. Táto predsednícka „trojka“ vypracúva spoločný program činností Rady na obdobie 18 mesiacov.

Podľa článku 16(9) Zmluvy o EÚ a článku 236(b) Zmluvy o fungovaní EÚ, Predsedníctvo Rady je realizované členskými štátmi, ktoré na rotačnom základe predsedajú Rade (okrem Rady pre zahraničné veci), v súlade s podmienkami stanovenými Eu-

SK PRES

Sekretariát pre predsedníctvo SR v Rade EÚ ako samostatná organizačná zložka je v podmienkach rezortu obrany súčasťou Kancelárie štátneho tajomníka MO a bol zriadený v marci 2014. Ako vyzerala príprava predsedníctva z pohľadu jeho členov?

Cyperské predsedníctvo v roku 2012 bolo prvé, ktoré sme na Slovensku vnímali intenzívnejšie. Práve počas neho sa začalo s prípravou nášho predsedníctva nielen na národnej úrovni, ale nasledovali aj prvé kroky v rezorte obrany.

Prvé kroky

V počiatočnej tzv. iniciačnej fáze v rokoch 2012 – 2013 sa podarilo zostaviť zoznam predpokladaných podujatí počas nášho predsedníctva aj s prvou predbežnou kalkuláciou nákladov. Ďalším krokom bola identifikácia skupiny zamestnancov a profesionálnych vojakov, ktorí budú na výkone predsedníctva participovať v Bruseli.

Nasledovalo plánovanie základného modelu fungovania prípravy v rezorte obrany, a to prostredníctvom špecializovanej organizačnej jednotky, teda už uvedeného sekretariátu. Ten plní dvojakú úlohu. Na jednej strane komunikuje s centrálnym koordinátorom slovenského predsedníctva, čiže Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR), ako aj s medzinárodnými partnermi. Na strane druhej koordinuje prípravu a realizáciu predsedníctva v samotnom rezorte obrany.

V roku 2014 sa rezort obrany sústredil na získavanie čo najviac skúseností a informácií od členských krajín EÚ, ktoré

rópskou radou. Predsedníctvo Rady vykonávajú vopred určené skupiny troch členských štátov (tzv. predsednícke trio) počas obdobia 18 mesiacov. Skupiny sú vytvorené na základe rotácie medzi členskými štátmi s prihliadnutím na ich rozmanitosť a geografickú rovnováhu v rámci EÚ. Poradie predsedníctiev stanovila Rada EÚ v decembri 2004.

Predsednícke trio realizuje spoločný politický program. Každý člen skupiny v stanovenom poradí predsedá Rade počas obdobia šiestich mesiacov. Ostatní členovia predsedníckeho tria pomáhajú aktuálnej predsedníckej krajine pri vykonávaní všetkých právomocí na základe spoločného programu. Predsednícke trio si môže medzi sebou dohodnúť aj iné úpravy.

Členský štát má možnosť preukázať svoje negociačné schopnosti ako „čestný sprostredkovateľ“. Tvorba spoločného programu predsedníckeho tria, ako aj samotný výkon predsedníctva umožňujú členskému štátu upriamiť pozornosť celej Európskej únie na otázky a témy, dôležité z pohľadu vlastných národných záujmov, resp. príslušného regiónu a ich presadenie v rámci politiky a smerovania EÚ.

Funkcia rotujúceho predsedníctva v Rade EÚ v zmysle nového rozdelenia kompetencií podľa Lisabonskej zmluvy znamená predovšetkým právomoc pripravovať zasadnutia Rady a ich pracovných orgánov, t. j. predsedáť týmto fóram, stanovovať ich agendu a aktívne hľadať možnosti dosiahnutia konsenzu na schválenie spoločných pozícií a rozhodnutí členských štátov EÚ. Tieto funkcie rotujúce predsedníctvo neplní v oblasti vonkajších vzťahov, ktoré patria do výlučnej zodpovednosti vysokej predstaviteľky pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku F. Mogherinovej. V tomto prípade EÚ PRES vykonáva podpornú úlohu a na požiadanie zastupuje F. Mogheriniiovú. Rotujúcemu predsedníctvu v Rade EÚ vypomáha Generálny sekretariát Rady.

Počas šesťmesačného obdobia musí predsedníctvo vykonávať určité osobitné úlohy vrátane realizácie vzťahov Rady s ostatnými inštitúciami. Úzka spolupráca, koordinácia a komunikácia s Európskym parlamentom (sektorovými výbormi, politickými orgánmi a generálnym sekretariátom) je základným predpokladom pre prípravu a úspešný výkon predsedníctva. Na začiatku a na konci šesťmesačného obdobia vystúpi pred plénom Európskej

sú pre SR relevantné z hľadiska nedávneho výkonu predsedníctva, geografickej blízkosti, či počtu obyvateľov. V prvom polroku sme pripravili detailný dotazník pre Cyprus, Írsko, Litvu, Česko, Poľsko, Maďarsko, Grécko a Taliansko, ktorý obsahoval širokú škálu otázok ohľadom predsedníckych podujatí, finančného zabezpečenia, ľudských zdrojov, vzdelávania, presadzovania národných priorít i najvhodnejšej komunikačnej stratégie. Dotazník bol pripravený osobitne pre každú z oslovených krajín a vo väčšine prípadov ho odovzdal partnerom osobne štátny tajomník MO SR, respektíve ďalší vedúci predstaviteľ ministerstva. Zodpovedanie dotazníka bolo neľahkou úlohou: posledný z nich sa vrátil z Cypru až na jeseň 2015. Napriek tomu nám oslovené krajiny a rezorty poskytli všetky cenné informácie, na základe ktorých mohol rezort obrany pokračovať v prípravách a inšpirovať sa úspechmi našich predchodcov, prípadne poučiť sa z ich problémov.

Príprava obsahu a programu

Na jar 2014 sa v našom rezorte začalo intenzívne pracovať aj na príprave obsahu predsedníctva. V lete bola predbežne špecifikovaná rezortná priorita Partnerstvá EÚ. V tomto smere je našou ambíciou posilniť spoluprácu EÚ v oblasti Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) s krajinami Východného partnerstva a západného Balkánu, ako aj spoluprácu EÚ a NATO. Vzápätí bol vypracovaný do-

kument Strategické témy predsedníctva, ktorý slúži predovšetkým na systematickú prípravu na predsedníctvo v oblasti SBOP a zároveň je podkladovým materiálom pre finálne definovanie priorít. V ďalšej fáze obsahovej prípravy bola pozornosť sústredená na definovanie konkrétnych praktických aktivít na podporu našich priorít. Medzi nimi je aj výjazd do vojenskej operácie EUFOR ALTHEA, kurzy RCHBO pre zástupcov z partnerských štátov, účasť partnerov na vojenskom cvičení, zapojenie MO SR do zvereneckého fondu na podporu účasti partnerov v oblasti SBOP a tri odborné podujatia počas predsedníctva v Bratislave.

Koncom roka 2014 sa Sekretariát na okraj rokovania ministrov obrany členských krajín EÚ v Bruseli stretol so svojimi

ho rokovania ministrov obrany členských krajín EÚ vo februári 2015 v Rige počas lotyšského predsedníctva. Túto príležitosť sme využili aj na výmenu skúseností z prípravy a priebehu predsedníctva so zástupcami lotyšského ministerstva obrany, ako aj Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ). Sekretariát si totiž uvedomoval, že nestačia len skúsenosti z predchádzajúcich predsedníctiev (napr. v roku 2015 s Luxemburskom), ale že musí spolupracovať aj s ESVČ, ktorá pomáha s výkonom funkcie Vysokej predstaviteľke EÚ a ktorá prebrala od roku 2009 viaceré úlohy predsedníctva.

V apríli 2015 sa začalo s prípravou spoločného programu Tria, do ktorej sú zapojené aj ESVČ a generálny sekretariát Rady EÚ. Hoci lídrom v agende rezortov obrany

najbližšími partnermi z krajín, s ktorými tvorí Slovensko tzv. Trio (Holandsko, ktoré predsedá pred nami a Malta, ktorá nasleduje po nás.) Nadviazal s nimi úzke kontakty, ktoré sú dôležité aj preto, aby bola udržiavaná kontinuita spoločných priorít počas predsedníctiev všetkých troch krajín. Na toto stretnutie nadviazali rokovania štátnych tajomníkov a politických riaditeľov rezortov na okraj nasledujúce-

je práve ESVČ, z iniciatívy holandských kolegov bol pripravený prvý spoločný návrh textu programu Tria v oblasti SBOP. Ten obsahuje aj priority slovenského rezortu obrany. Príprava dokumentu trvala do novembra 2015. V auguste a v septembri 2015 sa medzitým po troch osobitných rokovaníach so zástupcami MZVaEZ SR podarilo naštartovať spoluprácu aj v oblasti obsahovej prípravy a priorít, čo malo po-

skeho parlamentu (EP) hlava exekutívy predsedajúceho členského štátu a prezentuje program predsedníctva, respektíve jeho hodnotenie. Ministri predsedníctva vystupujú v mene Rady na rokovaníach sektorových výborov Európskeho parlamentu a na plenárnej schôdzi Európskeho parlamentu. Predsedníctvo vedie rokovania v mene Rady aj na zasadnutiach trialógu (Rada, Európska komisia a Európsky parlament), aj Zmluvného výboru.

Medzi základné atribúty EU PRES patrí:

- jednotnosť predsedníctva, ktorá si vyžaduje zabezpečenie koordinácie a kontinuity medzi rôznymi konfiguráciami Rady pri realizácii politického programu predsedníckeho tria
- neustrannosť a neutralita predsedníctva – úlohou predsedníctva je organizácia a riadenie stretnutí Rady a stanovovanie poradia priorít aktuálnej agendy. V prípade patovej situácie plní EU PRES úlohu mediátora a hľadá kompromisné riešenia
- zapojenie národnej administratívy – úspech samotného predsedníctva závisí od toho, ako dobre je pripravená jeho národná

administratíva, jednotlivé ministerstvá a ako efektívne dokáže koordinovať priebeh EU PRES

- rešpektovanie rozhodnutí Rady – predsedníctvo koná na základe rozhodnutí a stanovísk prijatých Radou
- reprezentácia Rady EÚ – predsednícka krajina reprezentuje Radu vo vzťahu k ďalším európskym inštitúciám, a v spolupráci s Vysokým predstaviteľom EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku aj vo vzťahu k tretím štátom a medzinárodným organizáciám.

Vyššie tisíce odborníkov

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR za uplynulých dva roky pripravilo vyše sto diplomatov a takmer tisíc expertov z 27 ministerstiev a štátnych inštitúcií na historicky prvé predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ v druhom polroku 2016.

„Investícia do ľudí je kľúčová. Dôležité je nepodceňovať personálne zázemie predsedníctva, teda diplomatov a expertov jednotlivých rezortov, pretože na ich pleciach budú každodenné predsednícke úlohy na každej úrovni – od nižšej, pracovnej, až po

zitívny vplyv práve na prípravu programu Tria. Na konci roka 2015 prebiehala vnútorná revízia priorít a plánovaných podporných aktivít, a to aj prostredníctvom aktualizácie dokumentu Strategické témy predsedníctva. Napriek dôkladnému plánovaniu bolo totiž nevyhnutné reagovať na neplánované zmeny situácie, akými boli či je konflikt na Ukrajine alebo teroristické útoky v Paríži.

Prijímame aj poskytujeme

V januári 2016 sa začalo obdobie predsedníctva nášho Tria, ktoré odštartovalo Holandsko. Slovenské predsedníctvo nás čaká až v druhej polovici roka 2016, no už teraz, ešte stále vo fáze prípravy, možno

dodať, že skúsenosti nielen prijímame od druhých, ale už ich aj poskytujeme ďalším. Napríklad v novembri 2015 sekretariát (v tom čase päťčlenný) zorganizoval medzinárodný workshop k otázkam predsedníctva EÚ (účastníci sú na spoločnej fotografii). Zúčastnili sa na ňom nielen naši kolegovia z Holandska a Malty, ale aj zástupcovia britského Úradu pre zahraničné veci a Commonwealth, britského ministerstva obrany, ako aj veľvyslanec Estónska na Slovensku, keďže Británia, Estónsko a Bulharsko tvoria nasledujúce predsednícke Trio.

Prípravili: Rudolf Šulík,
Lucia Yar a Juraj Cintula

Foto: Rada EÚ

politickú,“ povedal štátny tajomník MZVaEZ SR a splnomocnenec vlády SR pre prípravu predsedníctva SR v Rade EÚ Ivan Korčok.

Vzdelávací program je nesmierne dôležitou súčasťou príprav na výkon náročných predsedníckych úloh. Naši experti budú počas tohto obdobia viesť rokovania o európskej legislatíve a aktuálnych politických otázkach a manažovať jednotlivé pracovné rokovania medzi členskými krajinami aj vo vzťahu k ostatným inštitúciám. Každodenný výkon predsedníckej úlohy sa bude viazať predovšetkým na Brusel. Približne 180 pracovných podujatí sa uskutoční v Bratislave.

Vzdelávacie aktivity boli určené najmä budúcim predsedom a podpredsedom pracovných skupín Rady EÚ a rezortným odborníkom, ktorí získali komplexný prehľad o inštitúciách EÚ, o ich vzájomných vzťahoch, fungovaní a o štandardom spôsobe komunikácie počas výkonu predsedníctva.

Súčasťou školení v piatich oblastiach bol aj tréning komunikačných, prezentačných a rokovacích zručností. Účastníci vzdelávacieho programu sa zdokonaľovali aj v komunikácii v angličtine a vo francúzštine s dôrazom na odbornú terminológiu a

problematiku Európskej únie. Projekt zahŕňal aj odborné a vzdelávacie stáže v Bruseli, počas ktorých sa budúci predsedovia a podpredsedovia skupín Rady EÚ oboznámili s prácou a koordináciou agendy predsedníctva. V rámci programu absolvovali mediálny tréning aj hovorcovia a vedúci tlačových a komunikačných útvarov vládnych rezortov.

Projekt, ktorý od roku 2014 realizovalo MZVaEZ SR, bol súčasťou Národného programu vzdelávania zameraného na prípravu predsedníctva a bol financovaný z Európskeho sociálneho fondu.

Zapoja sa aj regióny

Splnomocnenec vlády SR pre predsedníctvo v Rade Európskej únie a štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ivan Korčok sa v novembri stretol so zástupcami vyšších územných celkov a primátormi krajských miest. Témou diskusie bolo zapojenie samospráv, miest a obcí do historicky prvého predsedníctva Slovenska v Rade EÚ v druhom polroku 2016.

Tri desiatky podujatí rezortu obrany

- Na Slovensku počas SK PRES 2016 privíta rezort obrany na podujatiach vyše 1 000 účastníkov.
- V Bratislave pripravuje rezort obrany osem podujatí, Akadémia ozbrojených síl pripravuje jedno podujatie v Liptovskom Mikuláši a orientačný kurz v oblasti SBOP v Bruseli. Na Stálom zastúpení SR pri EÚ v Bruseli sa bude pod hlavičkou rezortu obrany organizovať viacero recepcií a slávnostných obedov.
- Najväčšou a najprestížnejšou aktivitou v Bratislave bude pre rezort obrany Neformálne stretnutie ministrov obrany, ktoré sa uskutoční koncom septembra 2016.
- Okrem ministrov obrany hlavné mesto navštívia armádni predstavitelia, politickí riaditelia, odborníci, akademici, zástupcovia zo všetkých krajín Európskej únie, inštitúcií EÚ i partnerských krajín.
- Ministerstvo obrany SR a Generálny štáb Ozbrojených síl SR pripravujú program aj pre štyri výjazdové rokovania výborov a pracovných skupín Rady EÚ vrátane vojenských formátov a rokovaní politických riaditeľov rezortov obrany.
- Výjazdové rokovania, ktoré sa uskutočnia na Slovensku, okrem rokovacej časti predstavia účastníkom to najlepšie z techniky a know-how v oblasti obrany v krajine.
- Na rokovania pracovných skupín, výborov a ďalších formátov budú nadväzovať tri odborné podujatia v Bratislave, plánované na júl, september a december, ktoré budú venované vybraným prioritným témam slovenského rezortu obrany v oblasti SBOP.
- Účastníci podujatí spoznajú okrem iného aj krásy bratislavského regiónu a ochutnajú mnohé slovenské špeciality.

Olympiáda pre kadetov

Jediným rezortným podujatím v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ, ktoré sa na Slovensku uskutoční mimo Bratislavu, bude Olympiáda CSDP (CSDP = Spoločná bezpečnostná a obranná politika). Ide o podujatie, ktoré sa koná každé dva roky a je určené pre študentov vojenských vysokých škôl.

Cieľom olympiády je oboznámiť študentov-kadetov so základnými poznatkami o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ, poskytnúť im motiváciu k štúdiu a pomôcť získať poznatky potrebné na napísanie príspevkov o problematike v oblasti SBOP. Tie budú potom publikované a poskytnuté inštitúciám v rámci EÚ a ďalším relevantným organizáciám. Slovensko ju organizuje len ako tretia krajina v poradí. Prvá sa konala v roku 2012 na Cypre a druhá v roku 2014 v Grécku. Na olympiáde sa môžu zúčastniť maximálne štyria kadeti z každej členskej krajiny EÚ. Bude pozostávať z troch častí: online vzdelávacieho kurzu, písania odborných príspevkov a rezidenčnej časti priamo v hostiteľskej krajine.

V našich podmienkach je organizátorom Olympiády CSDP Akadémia ozbrojených síl gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Rezidenčná časť sa bude v L. Mikuláši konať od 4. do 7. októbra 2016. Cieľom je zároveň vytvoriť priestor na posilnenie medzinárodných kontaktov kadetov v rámci EÚ a olympiáda je aj výnimočnou príležitosťou predstaviť im našu krajinu.

Výzva pre ozbrojené sily

O príprave slovenského predsedníctva v Rade EÚ sme sa rozprávali aj s generálmajorom Miroslavom Kocianom, vojenským predstaviteľom SR pri Vojenskom výbore NATO a EÚ v Bruseli.

Aké úlohy vo vašej pozícii vojenského predstaviteľa SR pri Vojenskom výbore EÚ ste doteraz plnili v súvislosti s predsedníctvom SR?

Na úvod by som chcel zdôrazniť, že prvé slovenské predsedníctvo považujem za nesmierne významný okamih aj pre novodobú históriu OS SR. Vážim si, že môžem byť jeho súčasťou. Mojou úlohou v tomto procese je pod vedením náčelníka Generálneho štábu OS SR koordinovať a presadzovať stanovené úlohy súvisiace so zabezpečením prípravy a výkonu v oblasti obrany a bezpečnostnej politiky v súlade so záujmami SR, a potom s implikáciami na OS SR. V prípravnej fáze som kládol dôraz na získanie nevyhnutných skúseností s organizáciou a výkonom predsedníctva, priamym kontaktom s predsedajúcimi krajinami, partnermi z predsedníckeho tria (Holandsko, Slovensko, Malta), kanceláriou predsedu Vojenského výboru a vrcholovým manažmentom Vojenského štábu EÚ. Popri rokovaníach s partnermi sme začali aj s bezprostrednou realizáciou prípravy vo všetkých oblastiach. Ako príklady uvediem prípravu harmonogramu podujatí organizovaných termínovo aj obsahovo, vzdelávanie príslušníkov úradu vojenského predstaviteľa a podporu pri vzdelávaní príslušníkov Ozbrojených síl SR pre požiadavky predsedníctva SR v Rade EÚ.

Ktoré ťažiskové podujatia bude váš úrad organizovať alebo zabezpečovať v druhom

polroku 2016 v rámci nášho predsedníctva?

Spomením iba kľúčové. Počas SK PRES budeme spolupracovať pri organizovaní a zabezpečení dvojročného rokovania Vojenského výboru EÚ na úrovni náčelníkov generálnych štábov v Bruseli so zameraním na prebiehajúce operácie a misie, spoluprácu s partnermi, rozpracovanie globálnej bezpečnostnej stratégie EÚ a podobne. Významným podujatím bude aj trojdňové výjazdové rokovanie vojenských predstaviteľov členských štátov na Slovensku, ktorý vytvorí priestor aj na prezentáciu vybraných odborných spôsobilostí a zručností OS SR. Od predsedníckej krajiny sa tiež očakáva organizácia neformálnych rokovaní na aktuálne témy s vojenskou problematikou EÚ v súlade s plánom činností Vojenského výboru EÚ. Za dôležité považujem aj organizáciu a podporu pri zabezpečení rôznych spoločenských podujatí, ktoré chceme okrem iného využiť aj na prezentáciu našich výcvikových vojenských kapacít, ktoré sú dostupné i našim európskym partnerom.

Ako aj počas prípravy SK PRES vnímali naši vojenski partneri Bojovú skupinu EÚ krajín V4?

Zhodou okolností sme Bojovú skupinu V4 predstavili na decembrovom rokovaní Politického a bezpečnostného výboru EÚ a Vojenského výboru EÚ. Musím povedať, že reakcie kolegov v EÚ boli viac ako kladné. Pozoruhodné je nielen zloženie Bojovej sku-

„Z finančných a organizačných dôvodov sa vrcholné akcie počas nášho predsedníctva odohrajú v hlavnom meste Bratislava. Nám však záleží na tom, aby sme predsedníctvo a európske témy dostali aj do krajov, miest a obcí po celom Slovensku. Preto sme spoločne diskutovali o spôsoboch a vhodných modeloch spolupráce,“ uviedol I. Korčok.

Splnomocnenec vlády na stretnutí predstavil konkrétne ponuky na spoluprácu, medzi ktoré patrí udelenie záštity SK PRES nad podujatiami, prezentácia regiónov na okraj neformálnych zasadnutí Rady EÚ v Bratislave či prezentácia samospráv v Bruseli. Mestá a samosprávy sa budú môcť do SK PRES tiež zapojiť prostredníctvom grantovej schémy.

Predsedníctvo zavŕši náš integračný proces

Historicky prvé predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ bude zásadný míľnik slovenského členstva v Európskej únii. Na úvod celospoločenskej diskusie o hlavných posolstvách slovenského predsedníctva v EÚ to uviedol podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák.

piny V4, ale aj spektrum úloh, ktoré môže plniť. Pozitívne bola prijatá aj skutočnosť, že bojová skupina bola certifikovaná podľa štandardov NATO a okrem strategickej prepravy nemá obmedzenia. Určitým prekvapením bola aj poľská ambícia deklarovať operačné veliteľstvo Krakov k piatim už predurčeným operačným veliteľstvám EÚ.

Aké v príslušných vojenských štruktúrach EÚ pribudli úlohy v súvislosti s teroristickými útokmi v Paríži, ako aj s migračnou vlnou či s ďalšími ohniskami napätia, napríklad Sýria či východná Ukrajina?

Francúzsko v reakcii na teroristický útok v Paríži 13. novembra 2015 požiadalo európske členské štáty o pomoc a podporu všetkými dostupnými prostriedkami pod-

ľa článku 42.7 Zmluvy o Európskej únii. V súlade s rozhodnutím vlády Slovenskej republiky som mohol už v decembri 2015 deklarovať reálny príspevok vyslaním príslušníkov našich ozbrojených síl do výcvikovej misie EÚ v Mali. Aj daná podpora umožňuje zintenzívniť francúzske operácie v kritických regiónoch. Problematika migrácie s najväčšou pravdepodobnosťou zostane na poprednom mieste medzinárodnej agendy. Za dôležité, aj z vojenského pohľadu, považujem riešenie základných príčin prostredníctvom koordinovaného posilnenia spolupráce s krajinami pôvodu a tranzitu. O ruskej vojenskej angažovanosti na východe Ukrajiny prebieha diskusia aj na vojenských rokovaniach. Doterajšie pôsobenie EÚ je však prioritne zamerané na

civilné poradenské úlohy pri reforme ukrajinského bezpečnostného sektora.

Ako v tomto smere spolupracujú vojenské štruktúry EÚ s orgánmi NATO, aká je tendencia?

Hrozba terorizmu spája celý svet a spolupráca na každej úrovni je kľúčom k jej eliminácii. NATO aj EÚ si uvedomujú, ako dôležité je v boji proti medzinárodnému terorizmu využiť všetky dostupné vojenské a nevojenské nástroje, ktorými obidve organizácie disponujú a ktorými sa navzájom v boji proti terorizmu môžu dopĺňať. Preto som presvedčený, že posilňovanie spolupráce NATO a EÚ bude úspešne pokračovať.

Text: Pavol Vitko

„Predsedníctvo v Rade EÚ je pre celé Slovensko výnimočná šanca preukázať líderstvo a pripravenosť prevziať diel zodpovednosti za vývoj v EÚ, aj v celej Európe. Určitým spôsobom to môžeme dokonca vnímať ako definitívne naplnenie nášho integračného procesu,“ konštatoval minister M. Lajčák pred zástupcami štátnej správy i mimovládnych organizácií. Ich zasadnutie k príprave predsedníctva sa koná v rámci Národného konventu o EÚ, ktorý organizuje Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v spolupráci s Centrom pre európske záležitosti. „Predsedníctvo v EÚ sa týka celej našej krajiny, malo by byť spoločným vlastníctvom všetkých. Preto sa snažíme aj prostredníctvom Národného konventu diskutovať o európskych témach. Konvent je otvorenou platformou pre politické strany, exekutívu, parlament, mimovládne organizácie, cirkvi, záujmové združenia, predstaviteľov samospráv, hospodárskeho a kultúrneho života. Ide nám o angažovanosť širokej občianskej spoločnosti. O možnosť formovať európske dianie a dať mu punc silnejšej demokratickej legitimity. Aby sme sa nemohli sťažovať, že rozhodli v Bruseli bez nás. A bez poznania našich problémov a priorít,“

vysvetlil minister M. Lajčák.

Slovenské predsedníctvo v EÚ predstavuje podľa jeho slov výzvu i príležitosť zároveň. Vyžaduje si však dôkladnú prípravu a komplexný prístup k aktuálnym, ale aj dlhodobým otázkam. „Príprava si na vnútroštátnej úrovni vyžaduje spoluprácu a plnohodnotnú angažovanosť všetkých rezortov, mimovládnej sféry, ako aj akademickej obce. Intenzívne sa zaoberáme vypracovaním koordinačného mechanizmu, ktorý nám umožní efektívne fungovať pred predsedníctvom a najmä počas neho,“ uviedol minister M. Lajčák.

Na dnešnej diskusii Národného konventu sa zúčastňujú zástupcovia politických strán, predstavitelia odborných združení, zamestnávateľských asociácií, zástupcovia podnikateľského sektora, akademikov, miestnej a územnej samosprávy, mimovládnych organizácií či think-tankov zameraných na problematiku EÚ.

Národný konvent by mal vytvoriť rámcové pozície ku kľúčovým otázkam, o ktoré sa vláda SR bude môcť oprieť aj v súvislosti s úlohami a cieľmi slovenského predsedníctva v Rade EÚ v roku 2016.

Prezident na vianočnej návšteve

Prezident SR Andrej Kiska, ktorý je zároveň hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR, navštívil 17. decembra rezort obrany. V rámci tradičnej koncoročnej návštevy sa stretol s ministrom obrany SR Martinom Glváčom, náčelníkom Generálneho štábu OS SR gen. Milanom Maximom a ďalšími predstaviteľmi ministerstva. „S prezidentom sme hovorili o aktuálnych témach z rezortu, predovšetkým o modernizačných projektoch,“ zhrnul šéf rezortu obrany.

Foto: Ivan Kelement

Najlepší poddôstojník OS SR

Komisia pod vedením hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša sa na zasadnutí v priestoroch veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene rozhodla udeliť ocenenie Najlepší poddôstojník Ozbrojených síl SR vo výcvikovom roku 2015 rotnému Ľudovítovi Verešovi z útvaru Čestnej stráže prezidenta SR. Rotný Vereš má skúsenosti z pôsobenia v mierových silách OSN na Cypre (UNFICYP). Absolvoval kurz pre poddôstojníkov (Sergeant Course) Náморnej pechoty vo Virgínii v USA. Vo výbere na prestížne ocenenie sa ocitol už druhý raz. Okrem vzorného plnenia výcvikových a reprezentačných úloh robí ozbrojeným silám dobré meno aj ako kapitán slovenskej reprezentácie v rugby a je aktívny dobrovoľný darca krvi. Medzi piatimi finalistami boli rotmajster inštruktor-zdravotník výsadkář z 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, veliaci poddôstojník roty rádiolokačného prieskumu Ožďany nadrotmajster Rastislav Skubeň, veliteľ družstva Čestnej stráže Ozbrojených síl SR rotný Ivan Móča a veliteľ samohybnej kanónovej hŕbnice Zuzana samohybného delostreleckého oddielu Michalovce rotný Marián Magnus.

Text a foto: Jozef Žiak

Vďaka za statočnosť

Rotnému Andrejovi Adamkovi, ktorý pomohol v Afganistane zachrániť niekoľko ľudských životov, odovzdal prezident Andrej Kiska 17. decembra vojenskú medailu Za statočnosť. Adamko pomáhal vytrhnúť zranených vojakov z havarovaného vrtuľníka v Kábule. Poskytol im prvú pomoc, hoci pritom sám ohrozil svoj život. Prezident rtn. Adamkovi poďakoval za prejavenu odvahu, statočnosť a ľudskosť. Ozbrojeným silám vyjadril vďaku za to, že majú pripravených takýchto profesionálnych vojakov, ktorí si vedia plniť svoje povinnosti. Takéto správy podľa prezidenta na adresu slovenských vojakov počúva často.

Víťazi sa stretli s ministrom

Minister obrany SR Martin Glváč 17. decembra prijal víťazov 11. ročníka literárnej súťaže. Diplom, knihu a finančnú odmenu si prevzali Ivana Csalová z Univerzity Komenského Bratislava, Peter Kromka z Gymnázia Komenského v Lipanoch a Michaela Gombárová zo Spojenej školy de La Salle z Bratislavy. Téma tohtoročnej súťaže bola: „Život v mieri: samozrejmosť pre nás, túžba všetkých...“ Diskusia laureátov s ministrom prebiehala v neformálnom duchu. Martin Glváč sa zaujímal o ich štúdium, záujmy, plány do budúcnosti, ale dotkli sa aj utečeneckej krízy.

Vianočná návšteva v Bosne

Náčelník Generálneho štábu OS SR v predvianočnom čase navštívil slovenských vojakov v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine. So sprievodom sa počas trojdňovej návštevy stretol s príslušníkmi všetkých troch slovenských styčných a pozorovacích tímov (LOT) Novo Sarajevo, Vyšehrad a Foča, s veliteľom operácie, rakúskym generálmajorom Johannom Luifom i veľvyslancom SR v Bosne a Hercegovine Miroslavom Mojžitom. Generál Maxim odovzdal slovenským vojakom vianočné dary.

Minister odovzdal vozidlá

Minister obrany SR Martin Glváč 30. novembra vojakom, vojenským policajtom a zložkám ministerstva obrany oficiálne odovzdal 47 nových osobných vozidiel Volkswagen Golf a jedno úžitkové vozidlo Volkswagen Crafter. Nahrádza automobily, ktoré mali od 15 až do 25 rokov. Hlavným dôvodom ich výmeny bola zastaranosť, nedostatočná bezpečnosť, vysoký počet najazdených kilometrov, častá poruchovosť a vysoké náklady na servis. Nové vozidlá sú bezpečnejšie, ich naftové motory majú nižšiu spotrebu, sú výkonnejšie, majú neporovnateľne nižšie náklady na servis, posádke poskytujú viac priestoru a majú lepšie úžitkové vlastnosti.

Podľa slov ministra obrany by mala obmena starých vozidiel pokračovať ďalej.

Inaugurácia rektora AOS

Slávnostná inaugurácia nového rektora Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši doc. Ing. Jozefa Putteru, CSc. sa konala v aule akadémie 15. decembra za účasti generálnej riaditeľky sekcie ľudských zdrojov MO SR JUDr. Eleonóry Kiššovej a prvého zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Petra Gajdoša. Nový rektor v zmysle sľubu akadémii potvrdil, že špecifická a jediná vysoká vojenská škola v SR bude naplňovať svoje poslanie, ktorým je zabezpečovanie vysokoškolského vzdelávania študentov, kadetov a kariérna príprava profesionálnych vojakov. K úlohám AOS priradil dosiahnutie akreditácie vysokoškolských študijných programov, realizáciu vojenského programu kadeta, pokrývanie požiadaviek OS SR na prípravu vojenských odborností, garantovanie rozvoja vojenskej vedy, riešenie národných a medzinárodných projektov výskumu a vývoja, rozvíjanie medzinárodnej spolupráce predovšetkým s vojenskými vysokými školami v zahraničí.

Srbskí vojaci v 11 operáciách

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Srbskej republiky generál Ljubiša Diković navštívil 13. novembra na pozvanie generálporučíka Milana Maxima Slovensko. Na úvod návštevy ho prijal štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec. Delegácie oboch generálnych štábov diskutovali o aktuálnych bezpečnostných výzvach a spolupráci. Generál L. Diković poskytol rozhovor nášmu mesačníku.

Mohli by ste nám priblížiť Ozbrojené sily Srbska a ich vojenské úlohy?

Ozbrojené sily Srbska (OSS) chránia štát pred zahraničnými ozbrojenými hrozbami a plnia ďalšie poslanie a úlohy v súlade s Ústavou Srbskej republiky a zákonmi a pravidlami medzinárodného práva, ktoré upravuje použitie vojenskej sily. Máme dva druhy vojsk – pozemné sily a vzdušné sily a protivzdušnú obranu. Operačné veliteľstvá máme tri: pozemných síl, vzdušných síl a veliteľstvo výcviku. Ozbrojené sily Srbska majú tri základné ciele. Prvým je zabraňovať zahraničným ozbrojeným hrozbám, druhým účasť v mnohonárodných operáciách a tretím je poskytovanie pomoci orgánom štátnej správy a obyvateľstvu pri nevojenských bezpečnostných hrozbách. Prioritou našich strednodobých plánov je pokračujúca modernizácia a obmieňanie výzbroje a výstroja.

Ako sa srbskí vojaci podieľajú na riešení prílevu migrantov?

Problém migrácie nie je prioritnou úlohou OSS. Na to sú v Srbsku iné kompetentné inštitúcie. OSS však monitorujú a analyzujú tento fenomén v rámci vlastných právomocí. Jeden z našich žienijných práporov vykonáva konštrukčné práce na záchytnom stredisku pre migrantov pri meste Preševo a naše zdravotnícke tímy poskytujú zdravotnú starostlivosť pre migrantov, ktorí k nám prichádzajú z Macedónska. Aby sme zmiernili utrpenie tých najmenších na ich strastiplnej ceste z vojnou zmietaného domova do bezpečnejšej Európy, pre deti migrantov sme vytvorili špeciálne zariadenie vo vojenskom hoteli Bristol.

V ktorých operáciách medzinárodného krízového manažmentu pôsobíte?

Za posledné roky Srbsko prešlo výraznou zmenou od dovozcu bezpečnosti k vývozcovi. To však neznamená, že

všetky naše problémy sú doriešené – ako to potvrdzuje i samotná zložitá história Balkánu. V súčasnosti pôsobí 327 príslušníkov OSS v jedenástich operáciách pod vedením OSN a EÚ. Máme svoje jednotky v Libanone, na Cypre, Blízkom východe, v Somálsku, na Pobreží Slonoviny, v Mali, Libérii, Stredoafrickej republike a v Demokratickej republike Kongo.

V ktorých oblastiach by ste mohli intenzívnejšie spolupracovať s Ozbrojenými silami SR?

Som zástancom toho, aby armády spolupracovali v tých oblastiach, ktoré zvyšujú ich operačné spôsobilosti. Predovšetkým v oblasti výcviku, ktorý OSS považujú za veľmi dôležitý. Slovenskému kolegovi generálporučíkovi Milanovi Maximovi som ponúkol, aby OS SR vysielali svojich príslušníkov na kurzy organizované OSS v našom Výcvikovom centre RCHBO, Logistickom výcvikovom centre a Centre mierových operácií. Na druhej strane majú OSS záujem o výcvik a ďalšie zvyšovanie odbornosti svojich príslušníkov na kurzoch v Centre výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných prostriedkov v Trenčíne.

Aký je priestor na rozvoj vašej spolupráce s NATO?

Čitatelia vášho časopisu by určite mali vedieť, že Srbská republika je vojensky neutrálna krajina. Srbsko nie je členom žiadnej vojenskej aliancie, ale spolupracuje s ozbrojenými silami mnohých štátov. Spolupráca medzi Srbskom a NATO prebieha prostredníctvom programu Partnerstvo za mier. Relatívne nedávno Srbsko podpísalo Individuálny akčný plán partnerstva (IPAP), čo je v oblasti spolupráce významným krokom vpred. Spolupracujeme aj s Veliteľstvom spoločných síl NATO so sídlom v Neapole a s jednotkami KFOR. Spolupráca s jednotkami KFOR je pre nás veľmi dôležitá, pretože ich vnímame ako najdôležitejšieho garanta bezpečnosti v Kosove a Metohiji.

Pripravil: Pavol Vitko
Foto: mjr. Štefan Zemanovič

Mnohonárodnému práporu velí Slovák

V priestoroch Centra simulačných technológií Národnej akadémie obrany Poľskej republiky vo Varšave a vo Výcvikovom centre poľskej vojenskej polície v Minsku Mazowieckom sa od 17. do 27. novembra 2015 uskutočnilo medzinárodné štábne cvičenie Compact Eagle-15. Riadil ho mnohonárodný zbor Severo-východ (MNC NE) NATO s veliteľstvom v Štetíne.

strane to boli okrem výzvy aj obrovské záväzky. Viesť prápor správnym smerom, splniť všetky úlohy, ktoré boli pre prápor v tomto roku naplánované,“ hovorí major Šoltýs. Pripomína, že sme síce blízke armády (všetky v NATO), máme pomerne blízke slovanské jazyky a v prípade niektorých nejasností si vieme veci vysvetliť, aj keď veliacim jazykom je angličtina. Ale predsa len každá z armád má trochu iný, špecifický výcvik, vnímanie operácií, problémov. „Keďže pôsobíme už nejaký ten rok spolu, vieme nájsť spoločnú reč, spoločné riešenia problémov,“ s uspokojením konštatuje. Major Šoltýs má skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Plnil úlohy v misii OSN UNMEE v africkej Eritrei i v operácii NATO ISAF v Afganistane. Predĺženou rukou smerom k poddôstojníkom bol jeho kolega z Prešo-

Na cvičení Compact Eagle-15 sa zúčastnili dve mechanizované divízie z Poľska a Nemecka, sedem mechanizovaných brigád z Maďarska, Českej republiky, Litvy, Lotyšska, Estónska a dva prápory. Prápor RCHBO zo Slovinska a mnohonárodný prápor Vojenskej polície NATO (MNMPBAT).

Výzva a zodpovednosť

Každoročne v jeho riadiacich funkciách rotujú príslušníci spomínaných vojenských polícií. Tento rok je jeho veliteľom Slovák, major Jozef Šoltýs, zástupcom je chorvátsky major Franjo Barunčič a náčelníkom štábu poľský major Marcin Czuprinski. Okrem toho je už štyri roky v pozícii veliaceho poddôstojníka práporu ďalší Slovák, nadrotmajster Miloš Serbin.

Major Šoltýs, ktorý je vedúcim oddelenia policajného výkonu prešovského odboru policajného výkonu VP sa na príprave mnohonárodného práporu zúčastňuje už od roku 2006. Postupne prešiel rôznymi pozíciami v jeho štábe. Šéfoval S-2, bol náčelníkom štábu a teraz je veliteľom práporu. „Musím sa priznať, že je to ob-

rovská výzva. Pracovať, riadiť prácu štábu práporu pozostávajúceho zo štyroch národov. V roku 2015 som v spomínanej pozícii zažil plánovacie konferencie, prípravu štábu, ale aj logistické cvičenie NATO Capable Logistician 2015 v Maďarsku, teraz cvičenie Compact Eagle. Na druhej

va nadrotmajster Miloš Serbin, ktorý je veliacim poddôstojníkom mnohonárodného práporu VP NATO. „Snažil som sa zaviesť aj v tomto medzinárodnom prostredí vzťahy medzi dôstojníkmi a poddôstojníkmi. Byť určitým spojovacím elementom, zložkou, ktorá by pomáhala spomínanej vzťa-

Národné príspevky predurčené pre mnohonárodný prápor Vojenskej polície NATO zostávajú v miestach svojich stálych posádok a stretávajú sa s cieľom prípravy a výstavby zodpovedajúcich síl pre cvičenia/výcvik v súlade s pripravenými programami. Spomínaná spoločná príprava zahŕňa: pracovné stretnutia na úrovni najvyšších predstaviteľov vojenských polícií, štábne nácviky, veliteľsko-štábne cvičenia, veliteľsko-štábne nácviky s využitím simulačných technológií (CAX) a cvičenia (LIVEX).

Prvé spoločné cvičenie MNMPBAT Black Bear (Čierny medveď) sa uskutočnilo v septembri 2008 v Poľsku. Nasledovali cvi-

čenia v Českej republike (2009), v Chorvátsku (2010), na Slovensku v Centre výcviku Lešť (2011), v Poľsku cvičenie Sharp Lynx 2012, kde bol zároveň mnohonárodný prápor aj úspešne certifikovaný (CREVAL) a vzápätí pričlenený k mnohonárodnému zboru Severo-východ (NATO MNC-NE) s veliteľstvom v poľskom Štetíne; príslušníci práporu sa zúčastnili na medzinárodnom logistickom cvičení Capable Logistician 2013 na Slovensku. Nasledovalo cvičenie Sharp Lynx 2014 v Českej republike.

V roku 2015 sa uskutočnilo spoločné štábne cvičenie príslušníkov štábu práporu a plánovacia konferencia hlavných prís-

MNMPBAT

Mnohonárodný prápor vznikol na základe rozhodnutia pražského summitu NATO v roku 2002. Na ňom prijali novú stratégiu: Dohodu o spôsobilostiach. Jedným z jej výsledkov bolo vytvorenie špecifických jednotiek: NATO Response Force (NRF). S cieľom zvýšiť spôsobilosti Aliancie v oblasti nasaditeľných síl bojového zabezpečenia a bojovej podpory odsúhlasili Poľsko, Česká republika, Slovensko a Chorvátsko (pôvodne sa do projektu zapojilo aj Bulharsko) výstavbu mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT).

Veliacou krajinou v celom projekte je Poľsko, ktorého Vojenská polícia prispieva do štruktúr práporu jednou rotou, logistickou a spojovacou jednotkou a ďalšími špecialistami. Ďalšie krajiny: Česká republika, Slovensko a Chorvátsko vyčleňujú na potreby mnohonárodného práporu čatu a ďalších odborníkov a špecialistov. MNMPBAT sa skladá z veliteľstva, štábu a jednotiek práporu, skupiny vyšetrovateľov a logistickej podpory. Veliteľstvo práporu obsadzujú krajiny na princípe rotácie pozícií. Štruktúra práporu môže byť prispôbená konkrétnej operácii. NATO MNMPBAT je schopný poskytnúť základnú operačnú podporu bojovým jednotkám a veliteľovi prostredníctvom policajných činností.

NATO MNMPBAT predstavuje mnohonárodnú vojenskú políciu pod velením NATO, zloženú z rozličných národných vojensko-policajných jednotiek. Jednotky prispievajú špecifickým a špecializovaným rámcom spôsobilostí spojených s individuálnymi právomocami, ktorými nedisponujú iné druhy síl NATO. O použití týchto spôsobilostí a právomocí rozhoduje veliteľ Vojenskej polície (Force Provost Marshal) NATO.

MNMPBAT môže podporovať veliteľov na taktickom stupni prostredníctvom policajných činností. Medzi také činnosti patrí podpora mobility a ďalšie úlohy, ktoré sa uskutočňujú v celom spektre vojenských operácií. Navyše, MNMPBAT je schopný podieľať sa na operáciách pri potláčaní nepokoju a na operáciách na podporu mieru. Vtedy plní úlohy pri regulácii dopravy, uskutočňuje operácie na podporu dodržiavania práva, na zabezpečenie bezpečnosti, na manipuláciu s vojnovými zajatcami a môže uskutočniť operácie špeciálnych jednotiek Vojenskej polície.

hy kultivovať. Jednoducho byť pravou rukou veliteľa práporu smerom k poddôstojníkom. Vytvárať pre neho servis v tejto oblasti. Nechcem sa chváliť, ale myslím si, že mnohé sa mi v tomto smere podarilo. Aj keď stále je čo zlepšovať, vidieť pokrok. Je to zložitejšie ako v jednotke, ktorá je zložená len z príslušníkov jednej armády. Predsa len každá zo štyroch armád je v tomto smere trochu iná. Panujú v nej iné pravidlá pre pôsobenie poddôstojníckeho zboru. Rozdielne sú jeho právomoci, postavenie. Aj napriek tomu pozorujem, že sa podarilo v rámci mnohonárodného práporu dosiahnuť, že príslušníci všetkých štyroch armád berú veliaceho poddôstojníka ako pomocníka, mentora, pravú ruku veliteľa,“ konštatuje nadrotmajster Serbin. Plnil úlohy pod velením dvoch poľských veliteľov práporu, jedného českého a teraz pod svojím kolegom z Prešova majorom Šoltýsom. Pôsobil v mierových silách OSN UNPROFOR v bývalej Juhoslávii, v UNDOF na Golanských výšinách, UNFICYP na Cypre aj v štruktúrach NATO v SHAPE.

Úspešná certifikácia

Jednou z kľúčových funkcií počas cvičenia boli styční dôstojníci za každú cvičiacu jednotku. Ich hlavnou úlohou bola správna koordinácia činnosti a správne prúdenie dôležitých informácií medzi veliteľstvom a podriadenými zložkami. Styčným dôstojníkom za mnohonárodný prápor Vojenskej polície bol príslušník slovenskej Vojenskej polície kapitán Jozef Boleček.

Príslušníci MNMPBAT v rámci zoskupenia mnohonárodného zboru zabezpečovali podporu, policajné zabezpečenie manévrových jednotiek. V týchto vlastných vojsk (pri presunoch do bojových operácií) okrem iného zaisťovali monitorovanie a zbieranie informácií o kriminálnych skupinách, pomoc miestnym vojenským a policajným silám pri nastolovaní poriadku v krajine, monitorovanie nepriateľských skupín v týchto vlastných jednotkách, zabezpečenie pohybu miestneho obyvateľstva v uvedenom priestore,

Po ukončení cvičenia sa uskutočnila už v poradí druhá pravidelná certifikácia príslušníkov štábu mnohonárodného práporu prostredníctvom CREVAL tímu, pretože od predošlej ubehli už tri roky. V spomínanom tíme pôsobil pod velením českého podplukovníka Romana Gavlasa riaditeľ odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek podplukovník Marián Túranský a ďalší zástupcovia Slovenska.

Po úspešnej certifikácii mohol podplukovník Gavlas s uspokojením konštatovať, že prápor je možné použiť v operáciách na presadenie a udržanie mieru, ako aj na podporu rekonštrukcie v krajine zmietanej krízou. Okrem iného pripomenul, že vzhľadom na súčasnú bezpečnostnú situáciu sa rieši aj príprava vojenských policajtov na použitie nesmrtiacich prostriedkov. Napríklad elektrických paralizérov, rôznych sprejov, zastavovacích sietí či zvukových diel. Uvažuje sa aj o vybavení jednotiek najmodernejšími prístrojmi na zber biometrických údajov.

Text a foto: Jozef Žiak

lušníkov MNMPBAT v priestoroch poľskej vojenskej polície v Minsk Mazowiecki (február 2015). V máji nasledoval spoločný štábný nácvik príslušníkov štábu mnohonárodného práporu a plánovacia konferencia v priestoroch Centra výcviku Lešť, nasledujúci mesiac sa vyčlenení príslušníci práporu zúčastnili na medzinárodnom logistickom cvičení Capable Logistician 2015 v maďarskom výcvikovom priestore Bakony. V auguste nasledovala pracovná konferencia hlavných predstaviteľov práporu a hodnotiaceho tímu CREVAL vo výcvikovom priestore chorvátskej armády Mali Lošinj-Kovčanje, v septembri zá-

verečná plánovacia konferencia príslušníkov štábu práporu a pracovné stretnutie hodnotiaceho a plánovacieho tímu k pripravovanej certifikácii práporu v Národnej akadémii obrany ČR v Brne. Príprava mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO vyvrcholila v novembri 2015 v rámci medzinárodného cvičenia mnohonárodného zboru NATO Severo-východ Compact Eagle-15 v Poľsku. Po ukončení spomínaného cvičenia bol MNMPBAT úspešne opätovne certifikovaný (COMBAT READY), pretože platnosť predchádzajúcej certifikácie z roku 2012 sa končila.

Minister obrany v Spojených štátoch

Spolupráca v oblasti obrany, výdavky na obranu, boj proti terorizmu i pôsobenie našich vojakov v Afganistane boli témami decembrových rokovaní ministra obrany Martina Glváča s námestníkom ministra obrany USA Robertom O. Workom. Minister zdôraznil, že vzťahy medzi Slovenskom a USA sa za uplynulý rok dynamizovali: „Mimoriadne oceňujeme spoločné cvičenia, predovšetkým zapojenie viac ako sto príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana do nášho najrozsiahlejšieho medzinárodného cvičenia Slovak Shield 2015.“

Robert Work privítal fakt, že Slovensko zvyšuje výdavky na obranu a náš prístup k situácii na Ukrajine. Martin Glváč ho informoval o obmenne techniky a financovaní modernizačných projektov, ktoré sa realizujú nad rámec rozpočtu rezortu obrany. Diskusia sa dotkla aj našej pomoci Francúzsku v boji proti terorizmu a vytvorenia nového Centra pre kontrarozvedne spôsobilosti krajín NATO, ktoré vzniká na Slovensku.

Nové výzvy, nové dohody

Na stretnutí so zástupkyňou riaditeľa agentúry DSCA Jennifer Zakrisky minister Glváč rokoval o dodaní nových vrtuľníkov Black Hawk pre OS SR a príprave slovenských pilotov: „Od prvého mesiaca budúceho roka sa začína výcvik slovenských pilotov v Spojených štátoch. Jeho absolventi budú zaviazaní zotrvať v našich ozbrojených silách, pretože na ich výcvik vynaložíme nemalé finančné prostriedky.“

Predmetom rozhovorov boli aj aktuálne bezpečnostné výzvy či boj proti terorizmu. Pre Slovenskú republiku je v tejto oblasti prioritný rozvoj spôsobilostí a vyzbrojovanie špeciálnych síl, kde môže byť čoskoro tiež využitý fond FMS, prostredníctvom ktorého rezort obrany zakúpil vrtuľníky Black Hawk. Jedným z cieľov návštevy bol aj podpis Memoranda o dohode medzi vládami SR a USA o službách vzájomného štátneho overovania kvality. Memorandum zvýši interoperabilitu techniky používanej v ozbrojených silách oboch krajín, zlacní a zrýchli proces vzájomného uznávania certifikátov.

Nielen vrtuľníky

Minister navštívil aj výrobcu vrtuľníkov UH-60M – spoločnosť Sikorsky. Ministerstvo obrany podpísalo so spoločnosťou Sikorsky rámcovú dohodu o spolupráci. Definuje oblasti spoločného záujmu pri realizácii projektov súvisiacich so zavádzaním nových amerických vrtuľníkov do výzbroje OS SR po roku 2016. „Ako dve najperspektívnejšie oblasti boli identifikované výstavba výcvikového zariadenia pre vrtuľníky UH-60M na Slovensku a možnosť využitia opravárenských kapacít Leteckých opravovní Trenčín pre časť technickej údržby nových vrtuľníkov. Na základe tejto dohody bude spoločnosť Sikorsky rokovať v nasledujúcich mesiacoch s relevantnými partnermi slovenského obranného priemyslu,“ uviedol minister.

Vybudovanie simulátora na Slovensku prinesie dodatočné finančné prostriedky, pretože bude možné jeho voľné kapacity ponúknuť aj iným krajinám v regióne. Slovensko má ambíciu stať sa regionálnym lídrom pre výcvik na tomto type vrtuľníka.

Foto: PIO DOD USA

Putin sa vyslovil za modernizáciu PVO

Ruský prezident sa vyslovil za modernizáciu systému protivzdušnej obrany (PVO) a tzv. jadrovej triády, čo je označenie používané pre trojzložkovú jadrovú výzbroj umožňujúcu zasadiť prvý alebo odvetný útok. Jej zložkami sú strategické bombardéry, zo zeme odpaľované medzikontinentálne balistické strely a balistické strely z ponoriek. Putin ako hlavný veliteľ ruských ozbrojených síl na zasadnutí rozšíreného kolégia ministerstva obrany vytýčil hlavné ciele rezortu na rok 2016 a vypočul si správu o aktuálnom stave ruskej armády. Mimoriadnu pozornosť podľa neho treba venovať posilneniu bojového potenciálu strategických jadrových síl a realizácii obranných vesmírnych programov, ako aj zvyšovaniu efektivity ich systémov.

Vyvinula Severná Kórea vodíkovú bombu?

Kim Čong-un 10. decembra vyhlásil, že jeho krajina vyvinula nielen atómové zbrane, ale aj vodíkové bomby. Vyhlásil, že zo Severnej Kórey sa stal „silný štát s jadrovými zbraňami, pripravený odpáliť samostatnú atómovú bombu a vodíkovú bombu na spoľahlivú obranu svojej zvrchovanosti a dôstojnosti krajiny“. Ide o prvý prípad, keď Kim Čong-un verejne spomenul vývoj vodíkovej bomby. Juhokórejská spravodajská komunita však nemá presvedčivé informácie o tom, že by KEDR vyvinula vodíkovú bombu.

NATO nevyšle pozemné sily proti IS

Severoatlantická aliancia vylúčila vyslanie pozemných síl do boja proti militantom Islamského štátu v Sýrii, povedal generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg v rozhovore pre švajčiarske noviny Tages-Anzeiger, pričom vyzdvihol potrebu podporiť v tomto konflikte miestne sily. Zdôraznil, že v sýrskom konflikte nejde o vojnu medzi Západom a islamským svetom, ale o vojnu s extrémizmom a terorizmom. „Moslimovia sú v tejto vojne v prvej línii. Väčšina obetí sú moslimovia a väčšina z tých, ktorí bojujú proti IS, sú moslimovia. Nemôžeme tento zápas viesť za nich,“ povedal.

Americká armáda sa otvára ženám

Americký minister obrany Ashton Carter oznámil, že sa na základe odporúčaní pozemných, námorných a vzdušných síl rozhodol sprístupniť ženám všetky armádne funkcie vrátane bojových pozícií. Iba námorná pechota ho požiadala o výnimku, ženy v nej budú naďalej z niektorých činností vylúčené. Minister zdôraznil, že ženy budú môcť po splnení kvalifikácie a štandardov pôsobiť v armáde tam, kde doteraz nemohli. Dodal, že integrácia žien do nových funkcií bude rozvážna a metodická.

Napätie v Juhočínskom mori stúpa

Veliteľ americkej Tichomorskej flotily varoval pred možnými pretekmi v zbrojení v spornom Juhočínskom mori, ktoré by mohli zachvátiť celý región v čase, keď krajiny čoraz viac láka použitie vojenskej sily namiesto medzinárodného práva na riešenie územných sporov. Admirál Scott Swift vyzval krajinu ako Čína, aby na vyriešenie námorných sporov využívali arbitráž. Čína si nárokuje väčšinu Juhočínskeho mora, cez ktoré prechádzajú významné námorné obchodné trasy. Peking podľa satelitných záberov buduje na útesoch v Spratlyho súostroví sedem umelých ostrovov, na jednom vzniká trojkilometrová prístavacia dráha. Na časti Juhočínskeho mora si robia nároky aj Vietnam, Malajzia, Brunej, Filipíny a Taiwan.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

České L-159 sú v Iraku

Do Iraku dorazili začiatkom novembra prvé štyri kusy českých lietadiel L-159 Alca. Iracké letectvo bude používať spolu 10 jednomiestnych strojov L-159A a dva dvojmiestne L-159T1. Okrem toho kúpi tri nepoužívané lietadlá, ktoré poslúžia ako zdroj náhradných dielcov. Za všetky lietadlá, výcvik, pozemné vybavenie a prelet strojov zaplatí Irak spolu 166 miliónov dolárov.

Alcy používa 115. letka irackého letectva, ktorá je umiestnená na základni Balad 60 km severne od Bagdadu. Z nej majú operovať aj iracké F-16IQ. Súčasťou zmluvy s českou stranou je aj výcvik štyroch leteckých inštruktorov, osem pilotov a 36 technikov. Irac-

ké letectvo ich plánuje používať ako bojové stroje proti teroristom na domácej pôde. Alcy sú vyzbrojené dvojhlavňovým 20 mm kanónom Plamen a v Iraku budú nosiť navádzané bomby GBU-12 Paveway II.

Vývoj L-159 sa začal v roku 1994 a v roku 1997 česká armáda objednala 72 lietadiel v jednomiestnej verzii. Ukázalo sa však, že také veľké množstvo nepotrebuje a väčšinu z nich preto postupne uskladnili. Dlhé roky sa pre ne neúspešne hľadal kupec. Až minulý rok sa podarilo uzavrieť dohodu s americkou spoločnosťou Draken International. Táto súkromná firma podniká v oblasti leteckého výcviku a jej lietadlá simulujú protivníka. Draken International

kúpi spolu 21 strojov L-159, prvý z nich prevzala v septembri 2015. Aj s Irakom rokoval výrobca lietadiel Aero Vodochody šesť rokov, kým sa podarilo zmluvu definitívne uzavrieť. Irak sa tak stal prvým zahraničným používateľom, ktorý Alcy nasadí aj bojovo.

Lietadlo má dĺžku 12,7 m a rozpätie 9,5 m. Poháňa ho americký motor od firmy Honeywell s ťahom 28 kN. Maximálna rýchlosť je 936 km/h. Pri maximálnej vzletovej hmotnosti 8 000 kg stroj unesie 2 340 kg výzbroje. Dolet bez prídavných nádrží je 1 570 km.

Text: Miro Barič

Foto: Aero Vodochody

Hawkei pre Austráliu

Spoločnosť Thales Australia 5. októbra 2015 oznámila, že velenie Austrálskych obranných síl podpísalo kontrakt na dodanie 1 100 ľahkých odolných vozidiel Hawkei a viac ako 1 000 prívesných vozíkov pre tieto automobily.

Hodnota kontraktu dosahuje 1,3 miliardy austrálskych dolárov. Podľa informácií spoločnosti Thales Australia je výrobná fáza naplánovaná na obdobie tri a pol roka a začne sa v polovici roka 2017. Prvé vozidlá dodajú zákazníkovi na konci roka 2017. Posledné dodávky sú naplánované do konca roka 2019. Začiatočnú operačnú spôsobilosť majú nové automobily dosiahnuť v období rokov 2019 – 2020. Nové automobily Hawkei nahradia v Austrálskych obranných silách v dvojdvorovom a štvordvorovom variante takmer tretinu parku vozidiel Land Rover, ktoré vo viacerých verziách už bežmála 60 rokov predstavujú hlavnú časť ich výzbroje. Objednávka nových automobilov Hawkei je súčasťou viacfázového vyzbrojovacieho projektu pomenovaného LAND 121 (Pro-

ject Overlander), ktorého cieľom je akvizícia moderných výkonných automobilov,

modulov, prívesov a prívesných vozíkov. V rámci tohto projektu bude dodaných

celkovo približne 7 500 zodolnených aj nezodolnených kolesových vozidiel určených na zabezpečenie mobility vojsk na bojisku, logistickú podporu a na taktický výcvik.

Projekt LAND 121

Celý projekt je rozdelený na viacero fáz. Najmenej tri fázy pokrývajú finálne dodanie konkrétnej kolesovej techniky a príslušenstva. V rámci projektu LAND 121 Phase 3A, ktorý sa venuje veľmi ľahkým a ľahkým vozidlám a príviesnym vozíkom, velenie Austrálskych obranných síl zakúpi dovedna 2 146 nezodolnených terénnych automobilov Mercedes-Benz G-Wagon vrátane špecializovaných účelových modulov a taktiež 1 799 kusov príviesnych vozíkov Haulmark. Vozidlá Mercedes-Benz

kategórie dodané v rámci projektu LAND 121 Phase 5B.

Projekt LAND 121 Phase 4 rieši akvizíciu okolo 1300 zodolnených kolesových automobilov kategórie PMV-L (Protected Mobility Vehicle – Light) vrátane príviesných vozíkov. Poslúžia pri plnení veliteľských, styčných, úžitkových a prieskumných úloh. Táto časť projektu ráta s nahradením približne jednej tretiny austrálskeho parku vozidiel Land Rover moderným ľahkým zodolneným terénnym automobилом, ktorého konštrukcia ponúkne vyššiu úroveň odolnosti síl v operačnom prostredí.

Thales Australia Hawkei

Po začatí projektu v novembri 2008 vybrali spoločnosť Thales Australia s programom vozidla Hawkei v decembri 2011 na ďalšie

sahuje 6 m³. Kapacita automobilu je 4 – 6 osôb (vrátane vodiča), nosnosť 3 000 kg. Vozidlo s konfiguráciou podvozkovskej sku-

G-Wagon nahradia v službe veľkú časť flotily vozidiel Land Rover. Nové vozidlá G-Wagon budú dodané v ôsmich špeciálnych účelových variantoch do októbra 2016. Príviesne vozíky tejto fázy projektu získajú zákazník do polovice roka 2016.

Nahradenie súčasnej flotily nákladných automobilov Unimog, Mack a S-Liner pokrýva projekt LAND 121 Phase 3B. V rámci tejto fázy projektu Austrália kúpi asi 2 700 stredných a ťažkých automobilov a približne 1 700 príviesov. Kontrakt tejto fázy projektu podpísalo velenie Austrálskych obranných síl v júli 2013 so spoločnosťou Rheinmetall MAN Military Vehicles Australia na vozidlá a spoločnosťou Haulmark Trailers (Australia) na príviesy. V rámci kontraktu budú dodané zodolnené aj nezodolnené vozidlá. Perspektívne môžu byť spomínanými výrobcami ďalšie vozidlá a príviesy tejto

skúšky a vývoj. Na základe dohody medzi spoločnosťou a austrálskou vládou z júna 2012 získala kontrakt na šesť prototypov automobilu Hawkei a jedného prototypu príviesného vozíka. Kontrakt zahŕňal opciu v prípade úspešného vývoja a skúšok na sériovú výrobu a podporu tejto techniky pre Austráliu. Výrobca dodal prototypy medzi 13. decembrom 2012 a 23. májom 2013. Podľa dostupných informácií do vývoja nového zodolneného vojenského automobilu Hawkei investovala spoločnosť Thales Australia 55 miliónov austrálskych dolárov.

Automobil Hawkei má celkovú dĺžku 5 800 mm, šírku 2 395 mm, celkovú výšku 2 320 mm, rázvor 3 650 mm, šírku jazdnej stopy 2 010 mm. Svetlosť vozidla pod korbou je 460 mm. Suchá hmotnosť vozidla je 6 811 kg, maximálna povolená hmotnosť je 10 600 kg. Úplný vnútorný objem do-

piny 4×4 poháňa preplňovaný vznetový motor Steyr M16 SCI s objemom 3,2 l a maximálnym výkonom 200 kW. Prevodová skupina ZF 6HP 280 ponúka šesť rýchlostných stupňov pre jazdu vpred a jeden pre jazdu dozadu. Objem palivovej nádrže je 200 l. Maximálny dojazd na vozovke je 600 km, maximálna rýchlosť 130 km/h, najvyššia cestovná rýchlosť 100 km/h. Automobil zvládne stúpanie do 45°, maximálny bočný sklon je 40°. Najväčší uhol nájazdu a zjazdu je 45°. Vozidlo prekoná schod s výškou do 450 mm, brodenie bez prípravy je možné do hĺbky 1 200 mm.

Detailná úroveň odolnosti je utajovaná. Súčasťou konštrukcie automobilu je aj doplnková súprava pancierovania na báze keramických plátov. Súpravu s celkovou hmotnosťou 600 kg možno inštalovať za 30 minút.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Príbeh LRS-B sa začína

Pentagón 27. októbra vyhlásil víťaza súťaže o skonštruovanie nového strategického bombardéra s dlhým doletom LRS-B pre americké vzdušné sily. Je ním projekt spoločnosti Northrop Grumman, ktorý porazil spoločný návrh tímu Boeing a Lockheed-Martin. Pentagón plánuje kúpiť postupne 100 kusov nových bombardérov.

Neúspešný tím neprijal prehru, rozhodnutie komisie považuje za neférové a nekompetentné. Podal 6. novembra protest Vládnemu kontrolnému úradu GAO (Government Accountability Office). Ten má sto dní na vypracovanie komplexného auditu celého výberového konania. Ak GAO potvrdí rozhodnutie výberovej komisie, práce sa obnovia podľa plánu a časová strata bude len o málo viac ako tri mesiace. Ak úradníci oprávnenosť protestu potvrdia, môžeme očakávať anulovanie výberového konania. To by znamenalo opätovné vyhlásenie výberu a možné meškanie rok, pravdepodobne aj viac. Nad projektom visí hrozba nekonečnej špirály konfliktov a bojov, ako v prípade perspektívneho tankovacieho lietadla KC-X. Viac sa dozvieme 13. februára.

NGB: predchodca projektu

Požiadavka na vývoj nového typu viacúčelového ťažkého strategického bombardovacieho lietadla pre USAF dozrieva už dlhšie, aktuálny letecký park už nie je najmladší. Štúdiá k novému strategickému bombardéru bola spracovaná v rokoch 2004 - 2006. Vtedy sa hovorilo o perspektívnom projekte 2018 Bomber, ktorý naznačoval termín, dokedy zákazník požadoval v plnom rozsahu operačne spôsobilý stroj. Projekt neskôr premenovali na bombardér ďalšej generácie NGB (Next-Generation Bomber). Išlo o veľký stroj, rozmermi porovnateľný s lietadlom B-2A, skonštruovaný taktiež s prihliadnutím na zníženie zachytiteľnosti

v širokom rozsahu spektier, čiže VLO (Very Low Observable). Túto kategóriu lietadiel zvyknú médiá označovať ako Stealth.

Záujem o kontrakt prejavili dve priemyslové zoskupenia: spoločnosť Northrop Grumman, ktorá je hlavným kontraktormom bombardovacieho lietadla B-2A Spirit a tím spoločností Boeing a Lockheed Martin, pričom Boeing predstavoval potenciálneho hlavného kontraktora. Rátalo sa s komplexne vybavenou ťažkou platformou, schopnou dlhé hodiny kráčať v záujmovom priestore nasadenia a podľa potreby pôsobiť proti cieľom na zemi. Táto úroveň komplexnosti vyžadovala stále viac podsystémov na palube. Zákazník chcel, aby stroj dokázal takmer všetko. Návrhy boli už v projektovej fáze stále komplikovanejšie a boli čoraz drahšie, čo v roku 2008 vyústilo do rozhodnutia program anulovať, prehodnotiť požiadavky zákazníka podľa reálnych možností dostupných technológií.

LRS-B: súčasť systému systémov

Po zrušení projektu NGB konkurenčné tímy prešli do prác na novom projekte v rámci programu bombardéra útočného systému veľkého dosahu LRS-B (Long Range Strike - Bomber). Prvá konkrétnejšia informácia o prácach nad perspektívnym útočným systémom s ďalekým dosahom LRS sa objavila v máji 2009. Práce nad komplexným systémom systémov LRS sa vedú v mimoriadnom utajení. LRS bude pravdepodobne predstavovať celý súbor prostriedkov - lietadiel získavajúcich a spracúvajúcich informá-

cie, lietadiel retranslátorov, lietadiel rušičov, samotných nosičov zbraní (čiže LRS-B) a nových typov zbraní nesených týmito bombardérmi. Dá sa predpokladať, že komponenty budú zosieťované v reálnom čase a v priestore nasadenia budú fungovať ako roj. Analytici odhadujú, že LRS-B bude mať polovičné rozmery stroja B-2A. Z toho vyplýva menšia nosnosť, čo je vyvážené vysokou presnosťou a účinnosťou najmodernejších leteckých zbraňových systémov pri neustálom zmenšovaní ich fyzických rozmerov a hmotnosti. Pohon lietadla zabezpečia dva prúdové motory triedy F-135 s príslušnými úpravami. Nové lietadlo bude najpravdepodobnejšie pilotovať ľudská posádka na palube, s tým, že bude môcť pôsobiť aj ako bezposádkový stroj. Najčastejšie uvádzaná hodnota doletu je do 2 500 námorných míľ (4 600 km) bez doplňovania paliva počas letu.

Text: Miroslav Gyűrösi
Foto: Northrop Grumman

Na fotografiách
je B-2A Spirit

SLOVENSKÁ

REPUBLIKA

MINISTERSTVO

OBRANY

December

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Január	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31

Február	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29						

Marec	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5	5
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	31			

Apríl	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	

Máj	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
							1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31					

SLOVENSKÁ

REPUBLIKA

MINISTERSTVO

OBRANY

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Jún

Ťažké bombardéry USAF

Program LRS-B má perspektívne v operačnej službe nahradiť ťažké strategické bombardéry B-52H, B-1B a napokon aj B-2A.

V súčasnosti americké Vzdušné sily USAF disponujú celkovo 158 ťažkými bombardovacími lietadlami – 76 kusmi B-52H Stratofortress s priemerným vekom 53 rokov, 62 kusmi B-1B Lancer s priemerným vekom 28 rokov a 20 strojmi B-2A Spirit s priemerným vekom 20 rokov. Z tejto flotily je 96 strojov vyčlenených na operačné misie (44×B-52H, 36×B-1B, 16×B-2A). Lietadlá B-52H a B-1B zostanú slúžiť do roku 2045 a stroje B-2A ich prevádzkovateľ vyradí do roku 2058.

B-52H Stratofortress

Ťažký strategický bombardér B-52H je posledným modelom celého typového radu, vyrábaného spoločnosťou Boeing, ktorý zostal v operačnom použití vo Vzdušných silách Spojených štátov. Pôvodná konštrukcia vznikla na začiatku 50. rokov minulého storočia a variant B-52B zaradili do služby v roku 1955. Vyrobili 744 kusov radu B-52 a posledný z nich vo verzii B-52H výrobca dodal zákazníkovi v októbri 1962. Lietadlo má oficiálne meno Stratofortress (alebo Stratosphere Fortress – Stratosférická pevnosť), ale posádky ho najčastejšie volajú BUFF (Big Ugly Fat Fellow).

Ťažký podzvukový bombardér B-52H má dĺžku 48,5 m, rozpätie hornoplošného krídla 56,4 m a výšku na zemi 12,4 m. Posádka je päťčlenná. Lietadlo s maximálnou vzletovou hmotnosťou 219 600 kg poháňa osem prúdových motorov Pratt & Whitney TF33-P-3/103. Hmotnosť prázdneho stroja je 83 250 kg a hmotnosť užitočného nákladu dosahuje 31 500 kg. Diaľkový dolet bez dopĺňovania paliva počas letu je 16 300 km.

B-1B Lancer

B-1B Lancer

Ťažký bombardovací stroj B-1B s meniteľnou geometriou krídla vznikol ako modifikácia nadzvukovej konštrukcie B-1A z polovice 70. rokov minulého storočia. Konštrukciu B-1B vyrábala sériovo spoločnosť Boeing (pôvodne Rockwell International), USAF prevzali prvý kus v júni 1985. Celkovo vyrobili sto kusov.

Lietadlo má dĺžku 44,5 m, rozpätie krídla je maximálne 41,8 m (pri vzlete a pristáťí) a najmenej 24,1 m (rýchly let). Hmotnosť prázdneho stroja je 86 183 kg, maximálna vzletová hmotnosť je až 216 634 kg. Únosnosť lietadla je 34 019 kg. Jeho pohon zabezpečuje štvorica motorov General Electric F101-GE-102 s prídavným spaľovaním, ktoré mu umožňujú vo väčšej letovej hladine dosiahnuť rýchlosť M 1,25. Maximálny diaľkový dolet stroja bez dopĺňania paliva počas letu je 12 000 km.

B-2A Spirit

Myšlienka nového strategického bombardéra s vlastnosťami VLO (Very Low Observable) bola iniciovaná v podobe programu ASPA (Advanced Strategic Penetrating Aircraft) od roku 1978. V porovnávacej súťaži zvíťazila v roku 1981 spoločnosť Northrop. Program bol neskôr preme-

novaný na ATB (Advanced Technology Bomber). Prvotný projekt hovoril o vývoji prevratnej konštrukcie, výrobe dvoch nelietajúcich a jedného lietajúceho prototypu a 132 sériových lietadiel. V súvislosti s globálnymi zmenami (a nielen nimi) sa najprv počet sériových lietadiel okresal na 75 kusov. Nakoniec spoločnosť Northrop Grumman vyrobila 15 sériových strojov, päť lietadiel prestavala do podoby sériových strojov z lietadiel skúšobnej série a prestavala aj lietajúci prototyp do podoby sériového lietadla finálnej konfigurácie. Posledné sériové lietadlo odovzdala v roku 1997.

Viacúčelový ťažký podzvukový bombardér B-2A má podobu samokrídla bez vertikálnych plôch. Celá konštrukcia, tvary aj materiály sledujú dosiahnutie zníženia zachytiteľnosti vo viacerých spektrách. Posádka je dvojčlenná. Dĺžka je 20,9 m, rozpätie 52,12 m, výška na zemi 5,1 m. Stroj s prázdnu hmotnosťou 72 575 kg a maximálnou vzletovou hmotnosťou 152 634 kg poháňa štvorica prúdových motorov General Electric F118-GE-110. Hmotnosť neseného bombovej výzbroje dosahuje 18 144 kg. Dolet lietadla bez dopĺňania paliva počas letu je viac ako 11 000 km.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Slávne bitky histórie

Kolín

Skôr narodení si možno spomenú na českú ľudovú pieseň „Generál Laudon jede přes vesnici...“ Hovorí o slávnom habsburskom vojvodcovi, ktorý v roku 1759 v tzv. Sedemročnej vojne (1756 – 1763) pri Kunersdorfe porazil vojsko pruského kráľa Fridricha II. Tejto bitke i bitke pri Kolíne o dva roky skôr však predchádzalo veľa zaujímavých udalostí.

Koniec vojny o Španielsko

Vojna o španielske dedičstvo (1701 – 1714), najväčší európsky konflikt prvej polovice 18. storočia, v ktorom bojovala Habsburská ríša, Anglicko, Holandsko a Portugalsko proti Francúzsku, Španielsku a Bavorsku sa skončila akosi čudne. V roku 1705 zomrel habsburský cisár Leopold I. (1658 – 1705) a vládu prevzal jeho syn Jozef I. (1705 – 1711). V roku 1706 vojvoda z Malborough zvíťazil pri Ramillies a vzal Francúzom španielske Holandsko (dnešné Belgicko), zatiaľ čo princ Eugen Savojský dobyl Turín a prinútil Francúzov odísť i z Talianska. Druhý syn Leopolda I. Karol vyhnal z Madridu vnuka francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV. (1643 – 1715) Filipa V. (1700 – 1724) a zaujal španielsky trón ako Karol III., ale už o dva mesiace musel ujsť a Filip sa vrátil.

V samotnom Francúzsku však Ľudovít XIV. zažíval zlé časy. V rokoch 1708 a 1709 prehral niekoľko bitiek a keď krajinu postihol i hladomor, požiadal Jozefa I. o mier, no ten odmietol. Netušil, že čoskoro v anglických parlamentných voľbách zvíťazia tzv. torýovia, ktorí sa síce francúzsko-španielskej koalície báli, ale nechceli ani silnú Habsburskú monarchiu. Vojvoda z Malborough upadol do nemilosti a koncom roka 1711 Angličania svoje vojská zo západnej Európy stiahli. Rozklad protifrancúzskej koalície zavŕšila náhla smrť Jozefa I. Novým cisárom sa stal jeho z Madridu vypudený brat ako Karol VI. (1711 – 1740), ale Angličania už rokovali s Francúzmi a uznali Filipa za španielskeho kráľa. Za to tzv. Utrechtským mierom (1713) získali Gibraltar i viaceré územia v severnej Amerike a stali sa námornou veľmocou. Habsburgovia o Španielsko definitívne prišli a museli sa uspokojiť so

španielskym Holandskom a niekoľkými talianskymi vojvodstvami, čo im potvrdil i tzv. Rastattský mier (1714), ktorým sa Vojna o španielske dedičstvo skončila.

Ďalšia vojna o dedičstvo

Keď v roku 1711 zomrel cisár Jozef I. bez mužského dediča, jeho brat a nástupca Karol VI. sa pre prípad vymretia Habsburgovcov po meči poistil a prijal tzv. Pragmatickú sankciu (1713), ktorá umožňovala nastúpiť na trón aj ženským potomkom, v prvom rade jeho dcéram. Taká situácia nastala a žezlo po ňom pripadlo Márii Terézii (1740 – 1780). Jej dedičské práva však napadli kurfirsti Bavorska a Saská, brandenburský kurfirst a pruský kráľ Fridrich II. i poľský kráľ Fridrich August. A tak v roku 1740 vypukla tzv. Vojna o rakúske dedičstvo, do ktorej patrili dve sliezske vojny v rokoch 1740 – 1748. Po nich v rokoch 1756 – 1763 nasledovala tzv. Sedemročná vojna.

Vo Vojne o rakúske dedičstvo na jednej strane stála koalícia Habsburskej monar-

chie, Veľkej Británie, Holandska a neskôr i Ruska, na druhej strane Prusko, Sasko, Bavorsko, Francúzsko, Neapolské kráľovstvo, Sardínia a Španielsko. V Sedemročnej vojne sa strany trochu premiešali a s Habsburgmi išli Rusko, Švédsko a Sasko, ako aj Francúzsko so svojimi kolóniami v severnej Amerike a Francúzskou východoindickou spoločnosťou. Ich oponentmi sa stali Prusko, Hanoversko a Veľká Británia s jej americkými kolóniami a Britskou východoindickou spoločnosťou. K Francúzsku sa neskôr pridalo Španielsko, k Veľkej Británii zasa Portugalsko a Holandsko. Išlo o skutočne rozsiahly konflikt, ktorý si v Európe, severnej Amerike a Indii vyžiadaval vraj až 1,4 milióna ľudských životov! Nečudo, že ho Winston Churchill svojho času označil za prvú svetovú vojnu...

Vojvodcovia a ich vojská

V oboch spomenutých vojnách na území strednej Európy proti sebe stáli habsburská cisárovná Mária Terézia a pruský kráľ

Cisárovná
Mária Terézia

Maršal
Leopold
von Daun

**Pruský kráľ
Fridrich II.**

Fridrich II. Veľký z dynastie Hohenzollernovcov. Na rozdiel od francúzskeho kráľa Ľudovíta XV. sa s Máriou nikdy nezmieril a ako skúsený bojovník osobne viedol vojská. Mária, ktorá nemala žiadne vojenské skúsenosti, sa musela spoliehať na svojich vojvodcov. Patril k nim aj Ernst Gideon von Laudon, pochádzajúci z Livónska (dnes Lotyšsko), ktorý chcel ako mladý dôstojník vstúpiť do pruskej armády. Keď ho v Berlíne v roku 1743 kráľ Fridrich II. neprijal, urazený ponúkol svoje služby Viedni a dostal stotinu (rotu) rakúskej armády. V auguste 1757 ho povýšili na generálmajora a v roku 1759 už velil zboru, ktorý mal vyše 18 500 mužov a 48 ľahkých diel. Jeho najväčším úspechom bolo v tom istom roku víťazstvo pri Kunersdorfe (Kunowice), ktoré sa považuje za najkrvavejšiu porážku Prusov v Sedemročnej vojne.

Bitku pri Kolíne v júni 1757 pre Máriu Teréziu vyhral poľný maršal Leopold Josef Maria, gróf von Daun a knieža z Thiana. Do rakúskej armády vstúpil v roku 1718, v roku 1736 bol už generálmajorom a na začiatku Vojny o rakúske dedičstvo vlastnil peší pluk. Na začiatku Sedemročnej vojny po víťazstve pri Kolíne sa stal vrchným veliteľom rakúskej armády.

Zbrane, zbroj a taktika

Vojna o rakúske dedičstvo a Sedemročná vojna v porovnaní s Vojnou o španielske dedičstvo priniesli do výzbroje vojsk iba nepatrný pokrok, týkajúci sa skôr lepšieho remeselného spracovania zbraní z kvalitnej-

ších materiálov, ako nových konštrukčných riešení. Pešiáci i jazdci na svojich spredu nabíjaných puškách, karabínach a pištolách stále používali kresadlový zámok, ktorý sa už tretie storočie považoval za vrchol puškárskej techniky a montovali ho i na ľahké kanóny a delá. Na tulejových bodákoch sa ich široké nožové čepele postupne menili na ihlové, zvyčajne s kosoštvorcovým alebo trojuholníkovým prierezom. Poľné delostrelectvo väčšinou používalo 20 až 24-librové spredu nabíjané delá a v menšej miere komorové delá na dvojkoľesových lafetách, ktoré vystreľovali pevné i výbušné gule či šrapnelové nálože s hmotnosťou 10 až 12 kilogramov do vzdialenosti okolo 300 metrov.

V jazde zostávali najväčšou údernou silou eskadrony (švadróny) ťažkých kyrysníkov, ale medzi nich a kategóriu ľahkých husárov sa postupne včlenili oddiely tzv. dragúnov, čo boli ľahšie vyzbrojení a mobilnejší kyrysníci, schopní plniť úlohy kyrysníkov i husárov.

Bitka pri Kolíne

V lete 1757 pruská armáda, ktorá od začiatku Sedemročnej vojny ešte nezažila porážku, vpadla do Čiech a obkľúčila Prahu s asi 40-tisícovou posádkou. Zatiaľ čo časť pruskej armády držala mesto v šachu, druhá sa vydala ďalej do vnútrozemia, smerom na Kolín. Tu sa asi 32 000 Prusom do cesty postavil poľný maršal Daun, ktorého Mária Terézia poslala do Čiech na čele posledného bojaschopného habsburského zoskupenia. V prípade jeho zlyhania by Prusom v postupe na Viedeň nebránilo už nič! Daun po spojení sa so saskými jazdeckými plukmi velil asi 44 000 mužom a hoci mal zrejmú prevahu, zvolil defenzívnu taktiku. Zaujal výhodné obranné pozície na výšinách v okolí Kolína pri dedine Křečhoř v teréne, ktorý poznal z predchádzajúceho vojenského cvičenia.

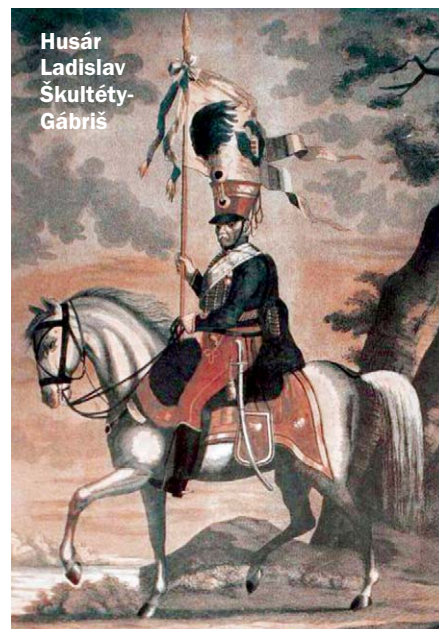
Ráno 18. júna asi o piatej hodine vyrazili Prusi k obci Plaňany, dobyli ju a prinútili Rakúšanov ustúpiť. Fridrich II. však potom útok zastavil, čo Daun využil na preskupenie jednotiek a posilnenie najviac ohrozeného pravého krídla pechoty jazdou, ktorú rozmiestnil na okolitých kopcoch.

Popoludní sa Prusi opäť pohli rovno na Křečhoř. Daun k dedine prisunul ďalšie po-

sily a podvečer odrazil aj posledný nápor nepriateľa. Nato vrhol do útoku jazdu, čo už Prusi nevydržali. Fridrich II. v chvate opustil bojisko a hoci nezanechal svojim generálom rozkazy, jeho oddiely vďaka dobrému výcviku ustupovali pomerne disciplinovane a Daun ich už po zotmení neprenasledoval.

Epilóg

V bitke pri Kolíne Prusi stratili takmer 14 000 mŕtvych, zranených alebo zajatých vojakov, čiže asi 41 % z celkového počtu.

**Husár
Ladislav
Škultěty-
Gábriš**

Straty Habsburgovcov predstavovali okolo 9 000 mužov, teda asi 20 %. Fridrich II. sa po porážke z Čiech rýchlo stiahol, ale o rok prišiel znovu a narazil na ďalšieho vynikajúceho vojvodu Márie Terézie generála Laudona. Ako zaujímavosť dodajme, že pri Kolíne bojoval i slovenský husár Ladislav Škultěty-Gábriš z Mojtína. Pod zástavami štyroch habsburských cisárov (Márie Terézie, Jozefa II., Leopolda II. a Františka I.) za 81 rokov absolvoval 22 vojen a 256 bitiek a stal sa druhým najdlhšie slúžiacim vojakom na svete!

Text: PhDr. Ján Dolinay

Útok rakúskej jazdy pri Kolíne

**Generál Gideon
von Laudon pri
Kunersdorfe**

V Sieni slávy MO SR

Za výnimočné činy, ktorými sa zapísali do novodobej histórie rezortu obrany, boli 16. novembra v bratislavskom divadle Nová scéna uvedení do Siene slávy ministerstva obrany šiesti novodobí vojnoví veteráni: podporučík in memoriam Igor Rigo, nadrotmajster Slavomír Badár, podplukovník Roland Bartakovics, rotmajster Michal Mieres, nadrotmajster Tomáš Németh a rotný Vladimír Fecura.

„Som presvedčený, že tradícia oceňovania novodobých veteránov vypovedá o našom postoji k vašej práci, ktorú si veľmi vážime,“ povedal za vedenie rezortu ministerstva obrany štátny tajomník MO SR Miloš Koterec.

18-tisíc mierotvorcov

Predvianočné stretnutie s novodobými vojnovými veteránmi, ktoré je spojené s uvedením do Siene slávy, sa pravidelne koná od roku 2010. Na Novej scéne bolo po prvý raz a bol na ňom prítomný náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, generalita ozbrojených síl a vojaci, ktorí v slovenskej uniforme pôsobili od roku 1993 v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Samozrejme, nie všetci, veď za uvedené roky ich už bolo približne 18-tisíc vrátane 457 žien.

Vojakom sa prihovoral aj minister obrany Martin Glváč, ktorý kvôli predĺženému rokovaniu vlády prišiel o niečo neskôr, ale s dobrou správou. Príslušníkom rezortu obrany oznámil, že vláda na ďalšie tri roky schválila pre rezort navýšenie rozpočtu. „V rámci nových zákonných úprav sa podarilo zachovať pre vojakov aj príspevok na bývanie,“ povedal minister. Príslušníkom OS SR nasadeným v operáciách sa poďako-

val aj slovami, že za posledné roky nepočul na ich adresu žiadnu kritiku, ale „naopak, vždy je to chvála – a to nás všetkých teší“.

Za všetkých ocenených krátko, po vojensky a o to úprimnejšie vystúpil pplk. Roland Bartakovics: „Chcem sa poďakovať za toto vzácne ocenenie, ktoré je ocenením našej práce, ako aj ocenením práce všetkých vojakov a občianskych zamestnancov, bez podpory ktorých by sme nemohli plniť

svoje úlohy tak, ako sme ich plnili a plníme. Slúžim vlasti!“

Galéria ocenených

Podporučík in memoriam **Igor Rigo** patril k prvým slovenským mierotvorcom, ktorí reprezentovali mladú Slovenskú republiku ako vojaci nasadení v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Mal vtedy necelých 24 rokov a na jar 1993 spolu so ženijným

práporom vycestoval do misie UNPROFOR v bývalej Juhoslávii. Nebol profesionálnym vojakom, do misie sa prihlásil z civilu, no mal odvahu a ambície statočného človeka, ktorý chcel na bojujúcom Balkáne prispieť k mieru. Aby sa o neho nestrachovali jeho najbližší, o svojom rozhodnutí im ani nepovedal. O to ťažšie bolo pre nich prijať správu, že 22. apríla 1993 zahynul počas mínometnej paľby neďaleko Plitvických jazier pri plnení úloh v tzv. ružovej zóne, ktorá rozhraničovala bojovú líniu medzi srbskými a chorvátskymi jednotkami. Podporučík in memoriam Igor Rigo bol uvedený do Siene slávy ministerstva obrany v prítomnosti jeho matky Evy.

Nadrotmajster **Slavomír Badár** má za sebou sedem vyslaní do operácií. V misii UNPROFOR slúžil od decembra 1993 do decembra 1994. Na šírení mieru a dobrého mena Slovenskej republiky a našich ozbrojených síl sa podieľal na Balkáne aj v misii UNTAES (4.

razení 11-hodinového útoku povstalcov mali veľkú zásluhu aj slovenskí vojaci vrátane vtedy majora Bartakovicsa. Kongresman Bill Schuster 14. decembra 2011 v Kongrese Spojených štátov amerických vyhlásil: „Vzdávam dnes česť odstraňovačom nevybuchnutých výbušných prostriedkov (EOD) zo Slovenska, majorovi Rolandovi Bartakovicsovi a celému slovenskému EOD tímu, za ich úlohu pri odpore a odrazení útoku ozbrojených povstalcov v kempe v Kandaháre (Camp Nathan Smith). Chcel by som vysloviť svoje uznanie Slovákom za ich statočnosť počas neúspešného útoku na základňu...“ Podplukovníkovi Bartakovicsovi a členom jeho tímu bola o. i. udelená bronzová hviezda prezidenta USA.

Ďalším príslušníkom OS SR uvedeným do Siene slávy je rotmajster **Michal Mieres**. Jeho kolega Bartakovics z operácie ISAF o ňom povedal: „Na jeseň 2011 bola v Kandaháre mierová konferencia. Mali sme zvýšenú pohoto-

Mieres zväžil riziko, skafander vyzliekol, vliezol do tej špiny – a nástražný výbušný systém zlikvidoval...“ Vysoko cenený slovenský EOD tím, ktorého príslušníkom bol od mája 2011 do januára 2012 rotmajster Michal Mieres, mal za 6 mesiacov 74 zásahov v trvaní od 1 až po 16 hodín. Michal Mieres vtedy slúžil v ISAF druhý raz – od júna do decembra 2013. Jeho prvým zahraničným nasadením bola ročná misia UNDOF na Golanských výšinách, z ktorej sa vrátil 6. decembra 2004.

Tri razy do Afganistanu a ešte predtým do Kuvajtu bol vyslaný nadrotmajster **Tomáš Németh** z opravárenského práporu Martin. Vojakmi boli aj jeho deda a otec a nadrotmajster Németh v ich šľapajach začal svoju činnosť v operáciách s najväčšou mierou psychickej záťaže aj fyzickej náročnosti v operácii Enduring Freedom. V Kuvajte slúžil v rote radiačnej, chemickej a biologickkej ochrany slovenskej jednotky RCHBO od 27. februára

Vojenský čin roka

V rámci slávnostného popoludnia ešte pred divadelným predstavením Sluha dvoch šéfov štátny tajomník ministerstva obrany Miroslav Koterec v mene ministra obrany Martina Givčáča vyhlásil 19. ročník ankety Vojenský čin roka.

Nominovať do ankety sa dá v troch kategóriách: Záchrana života, Pomoc verejnosti a Priateľ armády.

Do ankety Vojenský čin roka sa môže zapojiť každý, kto pošle svoj návrh do 28. februára 2015 na adresu:

Ministerstvo obrany SR, oddelenie marketingu, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava alebo mailom na adresu: cinroka@mod.gov.sk.

12. 1996 až 29. 1. 1998), dvakrát bol v misii UNDOF na sýrskych Golanských výšinách (16. 5. 2000 až 14. 5. 2001 a 22. 5. 2002 až 26. 11. 2002). Na Balkán do Bosny a Hercegoviny sa vrátil v rámci operácie EUFOR – ALTHEA (14. 2. 2011 až 29. 11. 2011) a napokon slúžil v operácii ISAF v Afganistane (5. 12. 2015 až 22. 6. 2015). Rešpektovaný poddôstojník svoje praktické skúsenosti a odborné poznatky odovzdáva príslušníkom ozbrojených síl v pozícii staršieho inštruktora.

Podplukovník **Roland Bartakovics** svoje prvé 18-mesačné nasadenie v zahraničí absolvoval v misii UNMEE v Eritrei a Etiópii. V roku 2002 do Afriky vycestoval ako veliteľ 12-člennej ženijnno-pyrotechnickej skupiny a vracal sa ako veliteľ 66-člennej ženijnno-pyrotechnického oddielu. Po misii OSN slúžil v operácii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine v roku 2009. Tretí raz bol vyslaný do operácie NATO v Afganistane a v ISAF pôsobil v roku 2011. Spolu so slovenskou jednotkou EOD pôsobil v americkom EOD zoskupení a bol styčný dôstojník. Keď sa 27. októbra 2011 ocitla pod sústredenou paľbou predsunutá základňa (FOB – Forward Operation Base) Camp Nathan Smith, na od-

vošť, keď nám nahlásili podozrivú činnosť. Napokon sa ukázalo, že v kanalizačnom priepuste plnom smradu a najšpinavších splaškov bolo v plastových nádobách zhruba 20 kilogramov výbušniny. A to s kompletným odpalovacím zariadením pripraveným na diaľkový odpal. Mierová delegácia sa mala presúvať po ceste práve vedľa priepustu. Okolitý priestor odrušil americký kordón. V priepuste však nebolo možné použiť robot. Do úzkeho otvoru sa nevošiel ani náš vojak v ochrannom skafandri. Keď to nešlo inak, rotmajster Michal

do 3. júna 2003. V ISAF bol v rokoch 2009 až 2013 tri razy a v operácii odslúžil súhrnom 21 mesiacov. V rámci operačného výcvikového tímu (OMLT) sa podieľal na mentorovaní príslušníkov afganských ozbrojených síl najmä v oblasti dopravy, opráv a údržby. Uniforma je pre Tomáša Németha aj záľubou a je členom Klubu vojenskej histórie Dubná Skala.

Rotný **Vladimír Fecura** má veľké zásluhy o výstavbu Vojenskej polície a je rešpektovaný za kvalitné plnenie služobných povinností doma aj v zahraničí. Svoje štyri polročné nasadenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu začal v Bosne a Hercegovine (EUFOR – ALTHEA – 2008), nasledoval Afganistan (ISAF – 2010), Cyprus (UNFICYP – 2013) a napokon opäť Afganistan (2014), keď plnil úlohy osobnej ochrany pre vysoko postaveného civilného predstaviteľa NATO. Rotný Fecura dlhodobo úspešne reprezentuje ozbrojené sily a Vojenskú políciu v športovej streľbe. Aj on je vďačný za podporu svojej manželke. Počas jeho všetkých štyroch nasadení v zahraničí sa doma starala o ich dcérku. Jeho zápal pre službu chápe aj preto, lebo sama je profesionálna vojačka.

Text: Pavol Vitko ● Foto: Michal Psota

Kybernetizácia operačného prostredia

Útočné kybernetické operácie

Vojenské mocnosti dnešného sveta ich nepredvádzajú na svojich triumfálnych vojenských prehliadkach, neradi sa nimi chvália a veľmi málo sa o nich vie. Domnievajú sa, že bez nich môžu prísť o svoju vojenskú dominanciu.

Viditeľným trendom moderného vojenstva je rast dôležitosti kybernetických operácií. Stávajú sa komplementárnym prvkom pri vedení ťažení, operácií aj boja. Zvyšuje sa sieťové prepojenie bojiska, vznikajú kybernetické jednotky s obrannými a útočnými kybernetickými spôsobilosťami a úlohami. Tradičné jednotky sa menia, modifikujú svoju taktiku, techniku a procedúry, aby sa prispôbili bojisku, kde už existujú kybernetické operácie. Do zložitého a komplexného operačného prostredia prinášajú kybernetické operácie nové spojitosti a prístupy, menia zaužívané kalkulácie a odhady použitia vojenskej sily. Výzvou dnešného vojenského umenia a vedy je integrácia kybernetických operácií, najmä tých útočných, do procesu operačného plánovania.

Len kybernetická obrana už nestačí

Každý aspoň priemerne zdatný stratég, ale i vojak na taktickej úrovni vie, že vedenie obrany bez možnosti aspoň krátko limitovaného útoku, resp. odvetného protiútoku je zväčša neúčinné. Inak to nie je ani v kybernetickej doméne, potreba disponovať útočnými kybernetickými spôsobilosťami narastá. Štáty, ktoré cítia potrebu disponovať útočnými kybernetickými spôsobilosťami, nevyhnutnými na odvrátenie bezprostredného útoku, majú problém stotožniť sa s termínom „útočný, útok“. Najmä z politických dôvodov, termín „útok“ je pre ne neprijateľný vzhľadom na ich legislatívu a doktrínu. Preto sa zaužívalo alternatívne pomenovanie „proaktívne opatrenia“. Významovo a terminologicky je to vedenie obmedzených (rozsahom a účelom) útočných kybernetických operácií alebo ich častí na udržanie napríklad účinnosti vlastnej kybernetickej obrany.

Útočná kybernetická operácia

Staršia americká definícia útočných kybernetických operácií tzv. „computer network attack“ hovorí, že sú to aktivity a akcie vedené prostredníctvom počítačových sietí s cieľom rozvrátenia, odoprenia, alebo degradácie a zničenia informácie v počítačoch a počítačových sieťach. V roku 2016 už táto definícia nepokrýva rozsah reálnych možností, presah útočných kybernetických operácií do ďalších domén operačného prostredia a možné kinetické dôsledky v nich. Preto sa dnes v odbornej terminológii viac hovorí o tzv. útočných kybernetických operáciách.

Prínos a revolučnosť použitia útočnej kybernetickej operácie spočíva v škále možných objektov, sile, rozsahu a spôsobe, ktorým ich dokáže zasiahnuť. To všetko relatívne nefyzickým spôsobom vykonania, často bez zanechávania viditeľných stôp, ktoré by jednoznačne identifikovali útočníka. Cieľom takejto operácie je najčastejšie narušiť, znemožniť, eliminovať použitie zbraní, zbraňových systémov a rôznych ďalších bojových prostriedkov nepriateľa v iných doménach. To môže priamo na bojisku znamenať aj odobratie kontroly a ovládania manévru a palebnej sily nepriateľskému bezposádkovému leteckému prostriedku, tzv. UAV.

Podľa dostupných informácií takýto scenár použili v decembri 2011 iránske ozbrojené sily, keď úplne ovládli a potom prevzali kontrolu nad americkým UAV RQ-170 Sentinel, ktorý plnil prieskumné úlohy vo vzdušnom priestore Iránu. Iránci podľa vlastných vyhlásení úspešne použili kybernetickú operáciu na prevzatie UAV a jeho riadené pristátie na iránskom území. V tomto prípade síce nešlo priamo o zničenie zbraňového systému, hoci to bolo možné (riadená havária, či navedenie

na cieľ vysokej hodnoty nepriateľa), ale skôr o spôsobenie značných materiálnych škôd prezradením technológie a eliminovaním budúceho použitia tohto typu prostriedku.

Útočná kybernetická operácia sa od ostatných líši v predpokladaných dôsledkoch, ktoré sa ňou dajú dosiahnuť. Jej hlavným účelom je zväčša spôsobiť a dosiahnuť kinetické následky, ako je poškodenie, zničenie a deštrukcia zariadení a zbraní, zranenie alebo usmrtenie živej sily.

Postupnosť a priebeh

Najlepším spôsobom vysvetlenia kybernetickej operácie je využitie poznatkov, ktoré väčšina vojakov má, ako poznatkov tzv. operačného plánovania (OPP). Schéma podáva netechnické vysvetlenie použitia vysoko technicky a odborne rozsiahleho a hlbokého procesu (plánovania, prípravy a vykonania) útočnej kybernetickej operácie, pomenovania hlavných krokov a procesov v postupnosti a spojitosti s inými druhmi kybernetických operácií a procesov v rámci OPP.

Integrácia do operačného plánovania

Negatívom vedenia kybernetických operácií je problematika ich začlenenia do jednotlivých cyklov operačného plánovania, ako spravodajský cyklus či cyklus procesu výberu a stanovovania dôležitosti cieľov a určovania príslušnej reakcie na tieto ciele v súlade s operačnými požiadavkami a spôsobilosťami tzv. „joint targeting cycle“.

Americká armáda klasifikuje operácie v kybernetickom priestore (tzv. „cyberspace operations“) ako použitie kybernetických spôsobilostí, kde primárnym účelom je splniť ciele v kybernetickej doméne alebo prostredníctvom nej. Práve takáto definícia dáva predpoklad na plnohodnotné začlenenie kybernetickej domény medzi možné nástroje (prostriedky a zbraňové systémy), ktoré môže mať veliteľ k dispozícii. Ak by sme chceli ešte zrozumiteľ-

nejšie definovať kybernetické operácie z pohľadu ich použitia v operačnom plánovaní, definícia by znela: „Kybernetické operácie poskytujú kinetické a nekinetické operačné efekty, ktorými veliteľ môže efektívne zasiahnuť vybrané ciele a objekty v celej škále domén, pričom kybernetické operácie môžu byť vedené samostatne alebo v spojení s inými druhmi operácií či zbraňovými systémami.“

Z vojenskej perspektívy však kybernetické operácie potrebujú v súčasnosti viac doktrínálneho a metodologického začlenenia. Skúsenosti z ozbrojených síl, ktoré kybernetické operácie používajú, hovoria, že pretrvávajúci stav, keď sa velitelia a štáby pri ich použití cítia nekomfortne. Dôvodmi sú potreba určitého stupňa utajenia kybernetických operácií, technická komplexnosť a najmä aspekt neporozumenia a neznalosti týchto operácií, lebo väčšina veliteľov a štábov im nerozumie. Typickou črtou kybernetických operácií je potreba ich precízneho plánovania, čo si vyžaduje dodatočnú prácu a čas na ich začlenenie do procesu operačného plánovania.

Prečo utajenie?

Vojakom známe heslo „need to know“ pri kybernetických spôsobilostiach platí dvojnásobne pre ich unikátnosť. Vlastníctvo, resp. disponovanie kybernetickou spôsobilosťou znamená, že niekto disponuje personálom, hardvérom, softvérom, schopnosťou riadiť a veliť (koordinovať) kybernetickú spôsobilosť. Všetky prvky a faktory pri útočných kybernetických operáciách musia hľadať a vyvíjať unikátne riešenia presne šité na mieru, parametre a povahu objektu (cieľa). Takto vyvinutá kybernetická zbraň je zväčša už na iný cieľ nepoužiteľná. Na každý cieľ treba vyvinúť unikátnu zbraň. Jej prípadné prezradenie by znamenalo stratu možnosti pripraveného útoku na konkrétny objekt. Ak tanková jednotka stratí tank, je to strata, no v rámci možnosti doplnenia a interoperability je ľahko nahraditeľný a doplnený novým, aj s vycvičenou osádkou. Pri kybernetických operáciách a spôsobilostiach takýto spôsob nahradenia a doplnenia zväčša nie je možný.

Text: mjr. Milan Hanko
Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS

Po novom od januára v OS SR

S novým rokom 2016 sa spájajú mnohé očakávania a inak to nebude ani v rezorte obrany. Viaceré zmeny v Ozbrojených silách Slovenskej republiky prinesú so sebou nové zákony či novely zákonov, ktoré menia zloženie ozbrojených síl v stave bezpečnosti, upravujú štátnu službu profesionálnych vojakov, zavádzajú dobrovoľnú vojenskú prípravu či umožňujú využitie vojakov aktívnych záloh aj pri riešení celého spektra krízových situácií, v ktorých sa môžu ocitnúť slovenské regióny počas prípadných záplav, priemyselných havárií či iných nevojenských ohrození.

Novela ústavného zákona

V novembri 2015 Národná rada Slovenskej republiky schválila novelu ústavného zákona o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu s účinnosťou od 2. januára 2016. Dôvodom zmeny ústavného zákona bolo rozšíriť zloženie Ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „ozbrojené sily“) v stave bezpečnosti štátu.

Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon“) charakterizuje bezpečnosť ako stav, v ktorom je zachovávaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody a v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie. Krízovú situáciu definuje ako obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených ústavným zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav alebo výnimočný stav, alebo núdzový stav.

Pôvodné znenie ústavného zákona upravovalo, že v stave bezpečnosti štátu ozbrojené sily tvoria profesionálni vojaci a vojaci v zálohe povolaní na odbornú prípravu. Tieto legislatívne podmienky neumožňovali neplánované použitie vojakov v zálohe na plnenie úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti štátu, preto bolo potrebné vytvoriť také právne prostredie, ktoré by použitie vojakov v zálohe na plnenie úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti štátu umožňovalo.

Ďalším dôvodom potreby novelizácie ústavného zákona bola aj skutočnosť, aby sa registrovaní občania Slovenskej republiky alebo občania, ktorí dobrovoľne prevezmú brannú povinnosť, mohli pripravovať na obranu vlasti na báze dobrovoľnosti.

Novelou ústavného zákona sa rozširuje zloženie ozbrojených síl o vojakov dobrovoľnej vojenskej prípravy a vojakov v zálohe povolaných na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl. Pôvodný pojem vojak v zálohe povolaný na výkon odbornej prípravy je novelou ústavného zákona nahradený pojmom vojak v zálohe povolaný na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl. Prijatá právna úprava súčasne vytvorila le-

gislatívne podmienky na zavedenie dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorá umožňuje občanom Slovenskej republiky so záujmom o prípravu na obranu vlasti dobrovoľne sa pripravovať na obranu vlasti vykonaním základného vojenského výcviku a odbornej prípravy. Samotný inštitút dobrovoľnej vojenskej prípravy a právne vzťahy súvisiace s výkonom dobrovoľnej vojenskej prípravy upravuje nový všeobecne záväzný právny predpis – zákon o dobrovoľnej vojenskej príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Odborná príprava vojakov v zálohe je nahradená pravidelným cvičením. Novela ústavného zákona umožňuje aj použiť vojakov aktívnych záloh v stave bezpečnosti štátu tak, aby vojaci aktívnych záloh mohli plniť úlohy ozbrojených síl pri riešení mimoriadnych udalostí a zároveň vytvára podmienky na posilnenie spôsobilosti ozbrojených síl pri plnení úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti doplnením vojakov zo zálohy štátu, a to bez potreby zmeny právneho stavu štátu.

Nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov

V septembri 2015 Národná rada Slovenskej republiky schválila aj zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej službe“). Zákon o štátnej službe bol spracovaný na vytvorenie podmienok pre stabilizáciu najkvalitnejších profesionálnych vojakov, ktorá vyplynula z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Zákon o štátnej službe má za cieľ prispôsobiť štátnu službu profesionálnych vojakov novým podmienkam a zabezpečiť vhodné právne prostredie pre manažment vojenského personálu vo vzťahu k novým zdrojovým možnostiam v perspektíve rozvojového plánu rezortu obrany. Prechádza na filozofiu celoživotného povolania s cieľom stabilizovať kvalifikovaných a skúsených profesionálnych vojakov v služobnom pomere.

Zákon o štátnej službe prináša nový pohľad na systém personálneho manažmentu zavedením stálej štátnej služby, čo predstavuje zmenu filozofie štátnej služby profesionálneho vojaka na celoživotné povolanie, a to pre najkvalitnejších a odborne pripravených profesionálnych vojakov. V priamej súvislosti s tým sa ta-

buľka hodnostných platov rozširuje o ďalšie dva stupne, čo znamená, že hodnostné platy budú stúpať v porovnaní s dnešným stavom dlhšiu dobu. Zvyšovanie hodnostných platov sa dotýka aj tých platových stupňov v tabuľke hodnostných platov, ktoré v súčasnom systéme odmeňovania pre mnohých už dosiahli strop. Je to jeden z motivačných faktorov pre dlhodobiejšie udržanie kvalitných profesionálnych vojakov s možnosťou prechodu do stálej štátnej služby. Dôležitým aspektom zákona o štátnej službe je tiež to, že v rámci zachovania sociálnych istôt sa zachovávajú všetky motivačné prvky systému odmeňovania, ako sú príplatky a príspevky. Podmienky výkonu štátnej služby sú nastavené tak, aby bola možnosť rozlúčiť sa s profesionálnymi vojakmi, ktorí nemajú záujem vykonávať službu profesionálneho vojaka, respektíve neodvádzajú plnohodnotný výkon, čo má odraz v ich služobnom hodnotení, ktoré je novo nastavené a svojím obsahom vytvára pre veliteľa možnosť, čo najreálnejšie zhodnotiť jeho výkon a vyjadriť svoj personálny zámer.

Aj v systéme služobnej kariéry profesionálneho vojaka sú nastavené nové pravidlá, ruší sa nepopulárny konkurenčný výber ako podmienka na povyšovanie profesionálnych vojakov do vyšších hodností a naopak, posilňuje sa postavenie a právomoc veliteľov v kariérnom postupe profesionálnych vojakov. Kariéru profesionálneho vojaka bude sledovať aj garant vojenskej odbornosti a personálne zámery budú zladené tak, aby pružnejšie napĺňali potreby ozbrojených síl na obsadenie funkcií. Bude záležať už len na nich, ako budú v tomto smere pracovať s disponibilnými ľudskými zdrojmi, motivovať ich ku kvalitnému výkonu štátnej služby a v rámci služobnej kariéry ich posúvať v horizontálnej i vertikálnej rovine. V konečnom dôsledku to bude odrazom nielen ich schopnosti veliť a zhodnocovať schopnosti, zručnosti a vlastnosti podriadených vojakov, ale bude to mať vplyv aj na celkovú kvalitu vojenského personálu Ozbrojených síl SR. K stabilizácii personálu má prispieť aj skutočnosť, že podľa zákona, v porovnaní so súčasnou právnou úpravou, o ďalšom zotrvaní profesionálneho vojaka v služobnom pomere sa bude rozhodovať len raz v jeho kariére, a to pred rozhodnutím o vymenovaní z dočasnej štátnej služby do stálej štátnej služby. Súčasťou zmeny v systéme služobnej kariéry je aj flexibilnejší prístup k doplňovaniu dôstojníckeho

zboru s tým, že sa otvára možnosť vzdelaným a schopným profesionálnym vojakom v poddôstojníckych hodnostiach prejsť do kategórie dôstojníkov za stanovených podmienok.

Zákon o štátnej službe každému profesionálnemu vojakovi garantuje zachovanie náležitostí priznaných podľa súčasnej právnej úpravy a pre tých, ktorí nebudú súhlasiť s trvaním času štátnej služby, zaručuje zotrvanie v služobnom pomere minimálne do lehoty podľa pôvodnej právnej úpravy.

Novela zákona o brannej povinnosti

V nadväznosti na novelu ústavného zákona, ktorou sa rozširuje ozbrojené sily v stave bezpečnosti štátu o vojakov dobrovoľnej vojenskej prípravy a vojakov v zálohe povolaných na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl, schválila Národná rada Slovenskej republiky v novembri 2015 s účinnosťou od 2. januára 2016 taktiež novelu zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o brannej povinnosti“).

Potreba prijať novelu zákona o brannej povinnosti vznikla najmä z dôvodu možnosti použiť vojakov aktívnych záloh pri plnení úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti štátu a s cieľom zatraktívniť spôsob prípravy vojakov aktívnych záloh na výkon mimoriadnej služby.

Novela zákona o brannej povinnosti precizuje použitie aktívnych záloh aj v stave bezpečnosti štátu tak, aby mohli plniť úlohy ozbrojených síl pri riešení mimoriadnych udalostí a novým spôsobom upravuje prípravu aktívnych záloh na výkon mimoriadnej služby. Práve úpravou možnosti použiť vojakov aktívnych záloh na plnenie úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti štátu možno doplniť mierové počty ozbrojených síl a doceliť posilnenie spôsobilostí ozbrojených síl. Pôvodnú odbornú prípravu vojakov v zálohe nahradilo pravidelné cvičenie, ktoré komplexnejšie a výstižnejšie vyjadruje prípravu vojakov v zálohe zaradených do aktívnych záloh na výkon mimoriadnej služby. Pravidelné cvičenie budú vojaci aktívnych záloh vykonávať v prvom roku po uzavretí dohody o zaradení do aktívnych záloh v rozsahu najviac 30 dní v kalendárnom roku a v nasledujúcich rokoch platnosti dohody o zaradení do aktívnych záloh v rozsahu najviac 15 dní

v kalendárnom roku. Vojakov aktívnych záloh bude možné použiť na plnenie úloh ozbrojených síl až po absolvovaní prvého pravidelného cvičenia. Vykonať pravidelné cvičenia a plniť úlohy ozbrojených síl budú môcť vojaci aktívnych záloh v rozsahu najviac 30 dní v kalendárnom roku.

Novela zákona o brannej povinnosti mení aj benefity v prospech vojakov aktívnych záloh. Vojakom aktívnych záloh priznáva motivačný príspevok v sume 600 eur za každý kalendárny rok zotrvania v aktívnych zálohách, ktorý vyplatí vojenský útvar do 31. januára nasledujúceho kalendárneho roka za predchádzajúci kalendárny rok. Za čas pravidelného cvičenia alebo plnenia úloh ozbrojených síl budú mať nárok na pomernú časť hodnostného platu z prvého platového stupňa vojenskej hodnosti, ktorú vojak aktívnych záloh dosiahol. Príslušníci aktívnych záloh majú zabezpečené aj bezplatné stravovanie a ubytovanie primerané potrebám pravidelného cvičenia alebo plnenia úloh ozbrojených síl, ako aj náhradu cestovných výdavkov za cestu z miesta trvalého pobytu do miesta pravidelného cvičenia alebo do miesta nástupu na plnenie úloh ozbrojených síl a späť. Zamestnávateľovi uhrádza vojenský útvar náklady za zamestnanca na náhradu mzdy za čas pravidelného cvičenia alebo plnenia úloh ozbrojených síl vrátane nevyhnutného času na prepravu z miesta trvalého pobytu do miesta pravidelného cvičenia alebo plnenia úloh ozbrojených síl a späť.

V súvislosti s prípravou vojakov aktívnych záloh na výkon mimoriadnej služby a ich použitie pri riešení mimoriadnych udalostí je zavedená ohlasovacia povinnosť pre vojakov zaradených do aktívnych záloh, s cieľom skrátiť čas ich povolania v prípade potreby na plnenie úloh ozbrojených síl. Novo je upravená aj povinnosť zamestnávateľov uvoľňovať vojakov v zálohe zaradených do aktívnych záloh na plnenie úloh ozbrojených síl.

Novela zákona o brannej povinnosti jednotne upravuje vekovú hranicu pre zánik brannej povinnosti občanov Slovenskej republiky na 55 rokov fyzického veku.

Novela zákona o brannej povinnosti tiež precizuje ustanovenia upravujúce zaradenie do záloh ozbrojených síl občanov, ktorí skončili služobný pomer v Policajnom zbore, Zbore väzenskej a justičnej stráže, Hasičskom a záchrannom zbore, Národnom bez-

pečnostnom úrade, Horskej záchrannej službe a služobný pomer colníka. Zároveň je doplnený zánik brannej povinnosti u týchto občanov, ak boli prepustení zo služobného pomeru zo zdravotných dôvodov.

V nadväznosti na členstvo v medzinárodnej organizácii zabezpečujúcej spoločnú obranu, ktorej je Slovenská republika členom a v nadväznosti na Európsky dohovor o občianstve je novo upravený výkon vojenskej služby v ozbrojených silách iného štátu. Zjednodušili sa podmienky pre občanov, ktorí majú záujem o výkon vojenskej služby v štátoch, ktoré sú členmi NATO. S cieľom spresniť evidenciu občanov Slovenskej republiky a pre zamedzenie vyhýbania sa plneniu brannej povinnosti občanom, na ktorého sa vzťahuje branná povinnosť v Slovenskej republike, zákon upravuje povinnosť občana oznámiť začiatok a koniec výkonu služby v ozbrojených silách iného štátu. Nesplnenie tejto ohlasovacej povinnosti je sankcionované.

Nový zákon o dobrovoľnej vojenskej príprave

V súvislosti s dobrovoľnou vojenskou prípravou (ďalej len „DVP“) si môžu mnohí profesionálni vojaci kľásť otázku, či bolo potrebné zavádzať nový druh vojenskej prípravy občanov. Obrana Slovenskej republiky je predsa zabezpečovaná profesionálnymi vojakmi a našim členstvom v NATO a EÚ. Prečo bol potom potrebný nový zákon o dobrovoľnej vojenskej príprave?

O čo menej je vo vojenskej verejnosti informácií, o to dôležitejšie je hovoriť o tejto problematike okrem iného aj na stránkach vojenského časopisu, aby dobrovoľnú vojenskú prípravu prijali a správne pochopili aj profesionálni vojaci. Schválením zákona o dobrovoľnej vojenskej príprave totiž ozbrojené sily púšťajú civilnú verejnosť bližšie do svojej „výcvikovej kuchyne“. Oveľa viac mladých ľudí bude môcť cez osobnú skúsenosť zaujať postoj k vojenskej službe na základe vlastných zážitkov a bude ho šíriť prostredníctvom sociálnych sietí medzi mládežou. Pozitívny postoj každého profesionálneho vojaka k vojakom DVP tým nadobúda na význame najmä vo vzťahu k propagácii ozbrojených síl na verejnosti.

Schválenie projektu DVP nebolo jednoduché a viedlo od prvej myšlienky ministra obrany Slovenskej republiky obnoviť tvorbu záloh ozbrojených síl z radov mladých ľudí, cez spracovanie analýzy možností ako túto myšlienku uskutočniť, až po vypracovanie návrhu zákona o dobrovoľnej vojenskej príprave. S využitím potenciálu občanov Slovenskej republiky pri riešení možných bezpečnostných rizík vojenského, ale najmä nevojenského charakteru sa počítalo v strategických dokumentoch týkajúcich sa obrany štátu. „Bude preskúmaná možnosť zavedenia dobrovoľnej vojenskej služby, ktorá by umožnila absolvovať občanom základný vojenský výcvik“. (Biela kniha o obrane Slovenskej republiky, s. 54, čl. 208.) Podstatou mal byť špecifický druh vojenskej prípravy odlišný od služby profesionálnych vojakov. Touto úlohou bola poverená SEUZ MO SR a výsledkom bolo spracovanie „Konceptie aktívnych záložných síl a dobrovoľnej vojenskej prípravy“ a jej prijatie na kolégiu ministra obrany v decembri 2013.

Snaha rezortu obrany zapojiť do prípravy na obranu vlasti mladých ľudí na báze dobrovoľnosti sa stretla už od začiatku so širokým záujmom civilnej verejnosti. Mnoho mladých ľudí prejavilo už od prvých vystúpení ministra obrany na túto tému záujem absolvovať dobrovoľne vojenský výcvik. A práve zásluhou ministra obrany, vďaka jeho presvedčeniu o správnosti zavedenia dobrovoľnej vojenskej prípravy, vznikol nový zákon, v ktorom sa podarilo spojiť úsilie nielen rezortu obrany, ale aj ministerstva vnútra, ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny a, samozrejme, ministerstva financií. Výsledkom tohto úsilia je zákon, ktorý vytvoril pre občanov Slovenskej republiky právne prostredie umožňujúce pripraviť sa už v stave bezpečnosti na obranu Slovenskej republiky. Vytvoreným právnym prostredím sa zároveň obnovuje tvorba záloh ozbrojených síl z radov registrovaných občanov.

Podstatou DVP je vojenský výcvik v trvaní 12 týždňov, ktorý je rozdelený na 9 týždňov trvajúci základný vojenský výcvik a

3-týždňový odborný výcvik. Vojenský výcvik bude porovnateľný s výcvikom vojakov pripravujúcich sa na funkcie profesionálnych vojakov a vojenský režim zodpovedá podmienkam základnej vojenskej prípravy profesionálov. Výcvik DVP je zameraný na zvýšenie fyzickej pripravenosti a psychickej odolnosti mladých ľudí, získanie základov vojenskej taktiky a vojenských zručností, formovanie názorov a postojov účastníkov DVP v oblasti mravnej, vlasteneckej a právnej výchovy, ako aj výchovy k historickému povedomiu, líderstvu a zdravému životnému štýlu.

Vojaci DVP budú vykonávať vojenský výcvik v Práporoch výcviku v Martine za týchto podmienok:

- **bezplatné ubytovanie a stravovanie počas výkonu DVP,**
- **preplatenie náhrady cestovných výdavkov z miesta trvalého pobytu do miesta DVP pri nástupe a po skončení DVP,**
- **zapožičanie vojenskej výzbroje a výstroja vojaka ozbrojených síl,**
- **plnohodnotný vojenský výcvik s výrazným vplyvom na všestranný rozvoj osobnosti,**
- **finančný príspevok vo výške 2,25 % zo sumy životného minima (v súčasnosti 4,50 eura) za každý deň výkonu DVP,**
- **zdravotné, úrazové a dôchodkové poistenie,**
- **pre nezamestnaných možnosť naďalej poberať príspevok v nezamestnanosti, prípadne iné sociálne dávky, na ktoré mal občan nárok pred nástupom na DVP,**
- **pre zamestnaných možnosť dohodnúť sa so zamestnávateľom na poskytnutí pracovného voľna počas výkonu DVP,**
- **po úspešnom absolvovaní DVP možnosť stať sa v prípade záujmu príslušníkom aktívnych záloh,**
- **po úspešnom absolvovaní DVP možnosť stať sa profesionálnym vojakom alebo príslušníkom ozbrojených zborov po splnení príslušnými zákonmi ustanovených podmienok na prijatie, zdravotných, fyzických a psychických predpokladov.**

Po úspešnom absolvovaní DVP bude vojak DVP povýšený do vojenskej hodnosti vojak 2. stupňa a potom zaradený do záloh ozbrojených síl. Základným prínosom pre rezort obrany, ktorý sa očakáva od projektu DVP, je obnovenie pocitu spoluzodpovednosti mladej generácie občanov Slovenskej republiky za obranu svojej vlasti, a to na základe dobrovoľnosti, a rozšírenie počtu mladých ľudí, ktorí budú odborne pripravení pomôcť Slovenskej republike pri riešení krízových situácií.

Text: plk. Tomáš Szalai, Ján Vincel, Ľuboš Berký

Sekcia ľudských zdrojov MO SR

Foto: Ivan Kelement, Jozef Žiak

Šampión Koník a sláva Dukly

„Robíte dobré menu Dukle, Banskej Bystrici, rezortu obrany aj nášmu štátu. Som rád, že máme takých športovcov, ako ste vy. Ďakujem vám,“ povedal 15. decembra minister obrany Martin Glváč na vyhodnotení najlepších športovcov rezortu obrany za rok 2015.

Minister M. Glváč, 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu MOS SR generálporučík Peter Gajdoš, riaditeľ VŠC Dukla Richard Galovič a ďalší hostia oceňovali v Banskej Bystrici najlepších juniorov, seniorov aj trénerov a po prvý raz uviedli bývalých najúspešnejších športovcov VŠC do Siene slávy Dukly.

Najúspešnejší borci

Za športovca roka 2015 bol v kategórii mužov vyhlásený nadrotmajster Matej Tóth, svetový šampión v chôdzi na 50 kilometrov. Jeho tréner nadporučík Matej Spišiak je najlepším trénerom v kategórii seniorov. Športovkyňou roka sa v rámci rezortu obrany stala zjazdárska slalomárka Veronika Velez Zuzulová za 4. miesto na majstrovstvách sveta v zjazdovom lyžovaní. Marián Jung, dvojnásobný majster Európy a majster sveta vo vodnom motorizme, bol vyhodnotený ako najlepší senior v neolympijských športoch. Kolektívny výkon roka dosiahli vodní slalomári Alexander Slafkovský a Michal Martikán, dvaja z trojčlennej posádky 3xC1 – zlatí z majstrovstiev sveta aj Európy. Medzi juniormi bol najúspešnejší Marko Mirgorodský, majster sveta aj Európy vo vodnom slalome. Mládežníckym trénerom roka sa stal jeho tréner Tomáš Mráz.

Športovci Dukly získali vlani z vrcholových podujatí 33 medailí. Predtým bolo 47 cenných kovov a predtým sa tento počet pohyboval medzi 20 až 30. Porovnanie však nemôže byť celkom objektívne, keďže v tom-ktorom roku nebýva rovnaký počet rôznych majstrovstiev. Napríklad rok 2014 „vyskočil“ najmä vďaka vojenským majstrovstvám sveta.

Potlesk za zásluhy

Ján Benda, športový lekár, si prevzal nové ocenenie ako prvý, a to za mimoriadny prínos pre Duklu. Lekárom vojenských športovcov bol od roku 1974, systematicky ich pripravoval na vrcholové podujatia, a to až do poslednej olympiády.

V premiérovom otvorení Siene slávy VŠC Dukla Banská Bystrica do nej uviedli najúspešnejších vojenských športovcov a trénerov. Uznania sa dostalo cyklistovi Antonovi Tkáčovi, trojnásobnému svetovému šampiónovi v cyklistickom šprinte a olympijskému víťazovi z Montrealu (1976). Futbalista František Kunzo bol členom futbalového tímu, ktorý vybojoval zlaté medaily na OH v Moskve (1980). Chodec Jozef Pribilinec získal okrem iných pódiových umiestnení na majstrovstvách sveta a Európy aj zlato na OH v Soule (1988). Tréner džuda Jiří Synek privedol svojich zverencov k viacerým medailám na svetových aj európskych šampionátoch. Jeho zvereniec Vladimír Kocman získal bronz na OH v Moskve.

Úspešní boli aj zverenci Miroslava Martináka, trénera skokanov na lyžiach, pričom Karol Kodejška v roku 1975 získal pre Duklu vôbec prvú medailu z majstrovstiev sveta (1975). Do Siene slávy uviedli aj trénera chodcov Juraja Benčíka, ktorého zverencom bol Jozef Pribilinec, majster Európy Pavol Blažek a ďalší

úspešní reprezentanti, pričom medzi najlepších chodcov trénersky „potiahol“ aj Mateja Tótha. Meno trénera vodných slalomárov Petra Mráza je spojené najmä s dvojnásobnou olympijskou víťazkou a majsterkou sveta Elenou Kaliskou. Meno v Sieni slávy má aj tréner atlétov a bývalý dlhoročný veliteľ Dukly (1990 – 2001) Ivan Čierny.

Hrdosť a perspektívy

„Športovcom roka Dukly a rezortu obrany som sa stal po prvý raz, som na to hrdý, no dôležité je povedať, že je to zásluha celého zázemia, začínajúc rodinou, cez fyzioterapeutov, trénera, vedenie a ďalší personál Dukly, až po vedenie rezortu obrany. Všetkým sa chcem poďakovať, vážim si ich dôveru aj podporu,“ povedal vojenský športovec roka Matej Tóth, ktorého už v športovom svete poznajú aj pod priateľskou prezývkou Koník. S rovnakým poďakovaním pre celé zázemie a tím sa pridal aj jeho tréner Matej Spišiak. Riaditeľ Dukly Richard Galovič ocenil, že „šport dostal najlepší predvianočný darček, nový zákon o športe, ktorý so sebou prináša aj viac financií“. Dodal: „Po rokoch letargie spúšťame s veľkou podporou ministerstva obrany stredisko vrcholového športu mládeže a okrem iného budeme otvárať biatlonovú strelnicu na Králikoch.“ Náčelník odboru riadenia športu rotmajster Ján Gregor pre Obranu tiež konkretizoval, že v priebehu minulého roka sa podarilo rekonštruovať strechu na športovej hale, skvalitniť vybavenie športovej diagnostiky či zlepšiť podmienky pre kanoistov v Trenčíne. V rámci nového vnútorného členenia sa od januára štrnásti najlepší športovci

DUKLA BB 2015	ZLATO	STRIEBRO	BRONZ	SPOLU
MAJSTROVSTVÁ SVETA	4	2	2	8
MAJSTROVSTVÁ EURÓPY	6	1	1	8
EURÓPSKE HRY	1		1	2
SVETOVÁ UNIVERZIÁDA			1	1
MAJSTROVSTVÁ SVETA JUNIOROV	3			3
MAJSTROVSTVÁ EURÓPY JUNIOROV	6	3	2	11
	20	6	7	33

sústredili v elit-tíme, pričom tá najintenzívnejšia podpora súvisiaca s celkovým zabezpečením sa bude, samozrejme, týkať aj ich trénerov. Ďalej sú reprezentanti členení podľa letných, respektíve zimných olympijských športov. V budúcnosti chce Dukla užšie spolupracovať s ozbrojenými silami v športových oblastiach, ktoré súvisia s činnosťou armády, ako je napríklad strelba či úponové športy. „Za veľmi dôležité považujem, že sa nám v spolupráci s ministerstvom obrany podarilo vyčleniť autonómny rozpočet pre mládež, pretože doteraz bol financovaný len pri senioroch. Je to dobrý krok a budovať na mladých je nevyhnutné, nemôžeme stavať na tom, že získame reprezentantov až v seniorskom pretekárskom veku. Zároveň je dôležité, aby mladí vyrastali popri najlepších, aby aj cez nich videli svoju perspektívu. Aj im však vytvoríme podmienky podľa ich výkonnosti, čo bude nepochybne súčasťou ich motivácie,“ dodal Ján Gregor.

Štadión ostane Dukle

Mimochodom, počas slávnostného večera reprezentanti Dukly na čele s Anastasiou Kuzminovou a Michalom Martikánom predstavili prítomným svoje nové športové úbory. V závere slávnostného programu minister obrany Martin Glváč zdôraznil, že štadión Dukly na Štiavničkách napriek rôznym nepravdivým chýrom ostáva v majetku rezortu obrany. Navyše oznámil, že sa podarilo získať vládnu dotáciu o. i. na novú tartanovú dráhu. „Ešte raz vám ďakujem za dobrú prácu a verím, že aj v ďalších rokoch budete mať vždy potrebnú podporu,“ povedal minister.

Text a foto: Pavol Vitko

Atlét roka a jeho tréneri

V prestížnej ankete o najlepšieho atlétu roka 2015 dominoval nadrotmajster Matej Tóth. Po rokoch 2006, 2013, a 2014 je to pre 32-ročného športovca VŠC Dukla Banská Bystrica štvrtý triumf v kariére. Vyslúžil si ho za striebro na 20 km na Európskom pohári v Murcii a stal sa celkovým víťazom chodeckého seriálu IAAF Race Walking Challenge, v Dudinciach dosiahol tretí najlepší výkon histórie na 50 km (3:34:38 h) a na majstrovstvách sveta na tejto trati v Pekingu zvíťazil. Zároveň je na čele svetového rebríčka portálu All-Athletics. Ocenenie si prevzal aj od prezidenta Európskej atletiky (EA) Sveina Arneho Hansena. „Na získaní titulu ma teší aj väčšia popularizácia atletiky na Slovensku a hoci je to časovo náročné, som rád, keď sa na tejto popularizácii môžem podieľať v rámci rôznych mítingov, stretnutí, besied či ďalších podujatí,“ konštatoval víťaz.

Na druhej priečke skončil kladivár Marcel Lomnický tiež z VŠC Dukla. Jeho maximom bolo 8. miesto z Pekingu a zlato z Európskych hier v Baku. Z Dukly bola trojskokanka Dana Veldáková šiesta, kladivárka Martina Hrašnová ôsma a skokanka do diaľky Jana Veldáková desiatu.

Dukla zažiarila aj v ankete o najlepšieho atletického trénera roka – zvíťazil Tóthov tréner nadporučík Matej Spišiak. Tretí bol tréner skokanov nadporučík Radoslav Dubovský, poručík

Roman Benčík bol deviaty a spomedzi mládežníckych trénerov piaty. Medzi mládežníkmi skončila nádej Dukly v trojskoku Tomáš Veszelka na 2. mieste. Medzi trojicou osobností uvedených do atletickej Siene slávy bol aj Robert Rozim (1936 – 1992), vysokoškolský pedagóg, organizátor športového života a tréner bežcov na stredné a dlhé trate vo viacerých kluboch, vrátane vtedajšieho armádneho strediska vrcholového športu Banská Bystrica.

Výsledky najprestížnejšej slovenskej športovej ankety Športovec roka síce oznámili až po tom, ako sme toto číslo Obrany odovzdali do tlače, ale Matej Tóth v nej skončil druhý za Petrom Saganom. Lyžiarka Dukly Veronika Velez-Zuzulová bola šiesta.

Text a foto: Pavol Vitko

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENÁR JANUÁR

1. január

1956 Sudán vyhlásil nezávislosť od Spojeného kráľovstva a Egypta

1981 Grécko sa pripojilo k Európskemu hospodárskemu spoločenstvu

1986 Rozšírenie Európskej únie o Portugalsko a Španielsko

2. január

1941 V Smolenickej Novej Vsi zomrel vynálezca padáka **Štefan Banič** (nar. 23.

11. 1870 v Smolenickej Novej Vsi)

3. január

106 pred n. l. narodil sa Cicero, rímsky filozof, štátnik a spisovateľ

1521 Pápež Lev X. exkomunikoval Martina Luthera

4. január

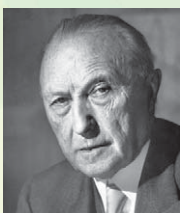
1951 Čínske a severokórejské vojsko v Kórejskej vojne dobyli Soul

5. január

1876 V Kolíne nad Rýnom sa narodil nemecký politik a štátnik **Konrad Adenauer**, prvý spolkový kancelár NSR. Zomrel 19. apríla 1967.

6. január

1241 Tatári Batu chána vtrhli do Uhorska

1806 V katedrále sv. Pavla v Londýne bol pochyovaný anglický admirál Horatio Nelson

8. január

1996 Zomrel francúzsky politik a štátnik François Maurice Marie Mitterrand

10. január

1821 V Dolnom Kubíne sa narodil básnik a národný buditeľ **Janko Matúška**. S C. Zochom a S. Novákom organizoval na Orave slovenské povstanie. Zomrel 11. 1. 1877 v Dolnom Kubíne.

1946 V Londýne sa uskutočnilo prvé Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov

12. január

1856 V Modre po nešťastnom zranení na poľovačke zomrel **Ľudovít Štúr**. Narodil sa 29. 10. 1815 v Uhrovci.

14. január

1301 Smrťou uhorského kráľa Ondreja III. vymrela dynastia Arpádovcov

2011 Po rozsiahlych celonárodných protestoch abdikoval tuniský prezident Zín Abidín bin Alí

17. január

1706 Narodil sa Benjamin Franklin, americký nakladateľ, novinár, vedec, politik, diplomat, a vynálezca, jeden z vodcov americkej revolúcie

1946 V Londýne sa prvý raz zišla Bezpečnostná rada OSN

1991 Operáciou **Púštna búrka** sa začala druhá vojna v Perzskom zálive

18. január

1871 V Zrkadlovej sále Versailles bol pruský kráľ Viliam I. vyhlásený za nemeckého cisára, čím došlo k prvému zjednoteniu Nemecka ako Nemeckého cisárstva

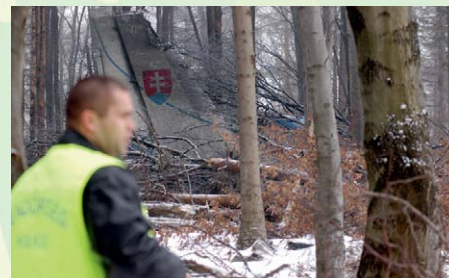
1991 V Nemecku zložila prísahu nová vláda, čím sa uzavrel proces zjednocovania Nemecka

19. január

1806 Spojené kráľovstvo obsadilo Mys Dobrej nádeje

1981 Spojené štáty a Irán podpísali dohodu o prepustení 52 amerických rukojemníkov z veľvyslanectva USA po 14 mesiacoch zajatia

2006 slovenské vojenské lietadlo **Antonov An-24** havarovalo na severovýchode Maďarska pri obci Hejce

FILM

Osem hrozných

Po klasickom westerne Johna Sturgesa Sedem statočných prichádza Osem hrozných Quentina Tarantina! Zanedlho po americkej občianskej vojne zimným Wyomingom prepravuje lovec hláv John Ruth (Kurt Russell) zajatú Daisy Domerque (Jennifer Jason Leigh) do rúk spravodlivosti v meste Red Rock. V spoločnosti niekdajšieho majora Marquisa Warrena (Samuel L. Jackson) a konfedačného zbeha Chrise Mannixa (Walton Goggins), ktorý chce byť novým redrockým šerifom, hľadajú útočisko pred snehovou búrkou na zastávke dostavníkov. Nájdu však redrockého kata Oswalda Mobraya (Tim Roth), kovboja Joa Gagea (Michael Madsen), generála Konfedačnej armády Smithersa (Bruce Dern)... a osud. Hudbu k filmu neskomponoval nikto menší ako sám majster Ennio Morricone.

VIDEO

Armádní dvojčata

Klasická česká filmová veselohra, ktorú na DVD vydáva pražský Filmexport, nie je typický vojnový film. A ďaleko má i k nadčasovým umeleckým či myšlienkovým hodnotám. Režiséri Jiří Slavíček a Čeněk Šlégl v roku 1937 s populárnymi hercami nakrútili podľa operety Nám je hej typickú ľudovú zábavu pre masy. Hana Vítová, Ladislav Pešek, Jindřich Plachta, Jaroslav Marvan, Gustav Nezval, Theodor Pištěk, Ella Nollová, Václav Trégl, Marie Norrová, Eman Fiala a ďalší hrajú v rozsmarmom príbehu dcéry penzionovaného plukovníka, ktorá sa usiluje žiť ako majiteľka fotoateliéru. Medzi vojakmi z neďalekej posádky stretne priateľa z detstva a ten sa rozhodne spraviť jej upadajúcemu podniku reklamu medzi vojakmi. A skutočne – začnú sa do ateliéru hrnúť, ale prejavujú aj prílišný záujem o jeho majiteľku...

20. január

1996 Na území Palestínskej autonómie sa uskutočnili voľby, zvolená bola Palestínska rada a Jásir Arafat sa stal prezidentom

21. január

1976 Uskutočnil sa prvý komerčný let nadzvukového lietadla Concorde

22. január

1901 - zomrela britská kráľovná (od r. 1837) a indická cisárovná (od r. 1877) Viktória

23. január

1876 V Župčanoch zomrel slovenský historik, básnik, prozaik, dramatik a buditeľ **Jonáš Záborský**. Narodil sa 3. februára 1812 v Zábóri.

1901 Na britský trón nastúpil kráľ Eduard VII., najstarší syn kráľovny Viktórie

24. január

41 Rímsky cisár Gaius Caesar Caligula je zavraždený vlastnou osobnou strážou. Jeho nástupcom sa stal Claudius.

2011 Teroristický útok na moskovskom letisku Domodedovo si vyžiadala 36 obetí a najmenej 180 zranených

25. január

1971 Vládu v Ugande prevzal Idi Amin, zvaný Másiar z Kampaly

2001 Arménsko a Azerbajdžan sa stali členmi Rady Európy

2011 V hlavnom meste Egypta sa začali demonštrácie proti vláde egyptského prezidenta

Husniho Mubáraka

26. január

1841 Spojené kráľovstvo formálne okupovalo Hong Kong

1906

V Dombóvári v Maďarsku sa narodil **generál Ján Golian**, vojenský veliteľ SNP. Zahynuli pravdepodobne v koncentračnom tábore Flossenburg v apríli 1945.

2006

Uskutočnila sa posledná rozlúčka so 42 obeťami leteckej havárie lietadla Antonov An-24 v prešovskej mestskej hale

27. január

1945 Pamätný deň holokaustu, deň oslobodenia koncentračného tábora v Osvienčíme

1951 Spojené štáty uskutočnili prvý pokusný jadrový výbuch na novej jadrovej strelnici v Nevadskej púšti

28. január

1596 Zomrel Sir Francis Drake, anglický korzář v kráľovských službách

1871 Francúzskou porážkou sa skončila vojna medzi Francúzskom a Pruskom

1986 Pri explózii amerického raketoplánu Challenger 73 sekúnd po štarte nad mysom Canaveral na Floride zahynula celá sedemčlenná posádka

29. január

1916 Paríž bol prvý raz bombardovaný nemeckými vzducholodami

1996 Francúzsky prezident Jacques Chirac oznámil ukončenie testovania jadrových zbraní

31. január

1606 Anglický katolícky vojak **Guy Fawkes** a jeho spoločníci boli popravení za prípravu nevydareného atentátu na protestantského kráľa Jakuba I. a členov oboch komôr parlamentu 5. novembra 1605. Masku s jeho podobou používa ako svoj znak hnutie Anonymous.

1961 **Šimpanz Ham** sa v rámci projektu Mercury stal prvým živým tvorom, ktorého USA dopravili do vesmíru a zároveň prvým ľudopom v kozme

Zostavil: Karel Traut
Foto: VHÚ, archív

KNIHA

A vo Viedenskom lese stále stoja stromy

Skutočný príbeh založený na viac než 500 listoch adresovaných rakúskemu chlapcovi, ktorého poslali v roku 1939 rodičia do Švédska, aby ho uchránili pred nacistickým prenasledovaním. Švédsky antisemitizmus tridsiatych rokov nie je žiadnym tajomstvom, ale až kniha Elisabeth Asbrinkovej, ktorú vydalo vydavateľstvo Absynt ukázala, akými samozrejmi, všeobecne necitlivými a krutými činmi sa prejavoval. Poukazuje aj na to, do akej miery sa švédskej, ale nielen švédskej spoločnosti podarilo vytlačiť z povedomia zodpovednosť za holokaust. Je to tiež kniha o súčasnosti, keďže „poukazovanie na hanebnú minulosť prebúdzá citlivosť na drámu, ktorá sa odohráva pred našimi očami – drámu utečencov v súčasnom svete“. Rasizmus neumrel, len zmenil jazyk. Pojem „horšej rasy“ nahradila „cudzí kultúra“.

KONCERT

Foto: Lucia Gardin

Ennio Morricone: The 60 years of music

Keď dojatý skladateľ filmovej hudby Ennio Morricone vo februári 2015 po niekoľkých prídavkoch opúšťal pódium v bratislavskej Slovnaft aréne, len málokto veril, že sa na Slovensko ešte vráti. Vzhľadom na jeho zdravotné problémy počas predchádzajúcej snúry je o to príjemnejším prekvapením, že sa po roku vracia s novým programom. Jeho druhý bratislavský koncert sa uskutoční 19. januára opäť v Slovnaft aréne (Zimný štadión O. Nepelu). Turné The 60 years of music, na ktorom bude 86-ročný umelec opäť dirigovať viac než 200 hudobníkov a spevákov, medzi nimi i sopranistku Susanne Rigacci, odštartuje 15. januára v pražskej O2 aréne, dva dni pred Bratislavou ešte zavíta do Budapešti. Medzi ohlásenými zastávkami sú aj februárové vystúpenia v Dubline, Londýne, Kolíne nad Rýnom, Antverpách a Amsterdame.

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Stratil som „VPZ-ku“,
čo mám robiť?

Niet zrejme prevádzkara vozidiel, ktorému by nebolo známe meno pani Hornákovéj, pracovníčky evidencie Vojenskej polície v Trenčíne, na ktorú sa ľudia z ozbrojených síl obracajú s otázkami súvisiacimi s problematikou príslušných evidenčných čísel a dokladov.

Predovšetkým treba podotknúť, že komplexnú problematiku evidenčných povinností rieši smernica MO SR č. 36/2014 o evidencii a schvaľovaní technickej spôsobilosti vojenských vozidiel v znení smernice MO SR č. 63/2014 (ďalej len „smernica“). Po druhé je dôležité zdôrazniť, že užívateľ a vodič vojenského vozidla musia chrániť osvedčenie o evidencii a tabuľku s príslušným evidenčným číslom nielen pred stratou, ale aj pred zničením, poškodením, odcudzením či zneužitím. Ak už sa tak stane, poškodenie, stratu alebo odcudzenie tabuľky s príslušným evidenčným číslom alebo osvedčenia o evidencii užívateľ oznamuje bezodkladne najneskôr do 24 hodín najbližšiemu útvaru Vojenskej polície. V prípade uvedenej straty do 15 dní od zistenia užívateľ predkladá Vojenskej polícii čestné vyhlásenie o strate. V praxi spravidla je ideálne urobiť to na tom istom mieste, kde bola strata nahlásená. Zároveň s čestným vyhlásením (veliteľa útvaru, riaditeľa a pod.) užívateľ požiada Vojenskú políciu o kontrolu identifikačných znakov, ktorá sa vykonáva pri akejkoľvek zmene v evidencii vojenských vozidiel. Oba tieto doklady (čestné vyhlásenie a potvrdenie o zhode identifikačných znakov vojenského vozidla) užívateľ odovzdá pracovníkovi evidencie spolu s príslušným osvedčením o evidencii a zvyšnou tabuľkou, ktorá zostala na vozidle, v prípade, že na vozidlo boli vydané dve tabuľky. Pracovník evidencie po overení údajov vydá na vozidlo a odovzdá užívateľovi nové tabuľky s príslušným evidenčným číslom a evidenčnými dokladmi podľa smernice. Často sa stretávame aj s otázkami o výmene „starých“, ešte ručne maľovaných alebo striekaných tabuliek na žltom alebo bielom podklade, za tabuľky novšie s osobitným evidenčným číslom (dvojica a päťka číslíc, ktoré oddeľuje štátny znak SR alebo pomlčka). V zmysle príslušných ustanovení smernice predmetné „staré“ vojenské evidenčné číslo vyrobené podľa osobitného vojenského predpisu (Tank-30-4) zostávajú v platnosti až do času vyradenia vozidla z evidencie vojenských vozidiel a teda nie je nutné ich meniť.

Pretože nepretržite riešime množstvo evidenčných úkonov (okrem vyššie spomenutých tiež evidencia nových vozidiel, odhlasovanie vozidiel a pod.), Vojenská polícia v súčasnosti vytvorila na svojej domovskej intranetovej stránke <http://web.mp.mil.sk> v časti „Evidencia vojenských vozidiel – evidenčné povinnosti užívateľa“ priestor, kde v najbližšom čase budú umiestnené odpovede na najčastejšie otázky z tejto oblasti.

kapitán Ing. Roman Savka
oddelenie policajných činností Vojenskej polície

Rezortné kalendáre

Ako každý rok, aj tentoraz oddelenie rezortnej tlačovej sekcie ľudských zdrojov, ktoré pre vás pripravuje mesačník Obrana i digitálny týždenník eBULLETIN, zostavilo rezortné kalendáre na rok 2016. Nástený obrázkový kalendár je prierezom bohatých fotografických aktivít zakladajúceho redaktora Obrany Jozefa Žiaka. Mapuje obrazovo najatraktívnejšie momenty minulého výcvikového roka. Stolový kalendár sme zamerali na vojenské špecializácie a odbornosti. Snímkami okrem Jozefa Žiaka prispeli aj Pavol Vitko, Michal Psota, Ivan Kelement, Peter Poldruhák a ďalší autori. Všetkým, ktorí budú naše kalendáre používať, ale

aj tým, na ktorých sa nedostalo, želáme úspešný nový rok!

Literárna súťaž ministra obrany SR 2015

Jedenásty ročník literárnej súťaže ministra obrany SR pozná víťazov. Do súťaže pre študentov stredných a vysokých škôl postúpilo 295 prác, ktoré splnili súťažné podmienky. Porota zostavená z príslušníkov OS SR a civilných zamestnancov rezortu, vybrala do finále desať súťažných prác. O víťazoch rozhodla verejnosť hlasovaním na sociálnej sieti. Od 25. do 30. novembra 4 251 hlasujúcich určilo víťazov.

V kategórii študentov stredných škôl na stupni víťazov skončili:

- 1. miesto** - Peter Kromka, Gymnázium J. A. Komenského, Lipany, za prácu *Otec, chýbaš mi* (937 hlasov)
- 2. miesto** - Michaela Gombárová, Spojená škola Jána de La Salle, Bratislava, za prácu *Alternatíva vojny – alternatíva mieru* (672 hlasov)
- 3. miesto** - Daniela Ferková, Gymnázium Trebišovská, Košice, za prácu *Život v mieri: samozrejmosť pre nás, túžba všetkých...* (403 hlasov).

V kategórii poslucháčov vysokých škôl sa víťazmi stali:

- 1. miesto** - Pavol Zlatovský, Univerzita Komenského, Bratislava, za prácu *Privilégium* (954 hlasov)
- 2. miesto** - Mário Süč, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice, za prácu *Život v mieri: samozrejmosť pre nás, túžba všetkých...* (449 hlasov)
- 3. miesto** - Ivana Csalová, Univerzita Komenského v Bratislave za prácu *Paralela* (217 hlasov).

Najmladším účastníkom súťaže bol 13-ročný gymnazista Miroslav Kozolka.

Víťazné poviedky z oboch kategórií, ktoré skončili na prvých miestach, prinesieme v nasledujúcich vydaniach Obrany.

Veliteľ pozemných síl Ozbrojených síl SR

Vás pozýba na

11. reprezentačný ples

15. januára 2016 o 19,00 hod.

V Posádkovom klube Trenčín (Dom armády)
Host večera: Peter Pačut - slovenský „Fredie Mercury“
Do tancu hrajú: hudobná skupina BARONI, CINNAMON
Cimbaloá hudba CARPATIA, DJ KAJO
Moderátor: Martin Hudec

Zlosovateľná vstupenka 25 €

Predpredaj vstupeniek od 1. decembra 2015. PINTAS, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom,
poverená osoba Mgr. Lenka BUSOVÁ, tel. 0904786046. Veliteľstvo pozemných síl OS SR, M. Rázusa Trenčín.

MILITARY ENGLISH BOOT CAMP

Priprava Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Marine Corps

Basic Training – often called boot camp – prepares recruits for all elements of service: physical, mental and emotional. It serves to teach service members the skills necessary to perform the roles that will be asked of them later on. No matter which branch of the service a recruit chooses, Basic Training is an intense experience.

Recruit training varies by nation and can be voluntary or mandatory (conscription). Army and marine recruits are first subjected to an intense physical training, often involving strenuous exercises, basic survival courses, long-distance running and swimming. They train in Martial Arts, Small Unit Tactics, Hand-to-Hand Combat and Emergency First-Aid. Another part of the boot-camp experience is basic marksmanship with individually assigned weapons, including the field maintenance of weapons (weapon stripping). Navy recruits learn water survival techniques, and basic seamanship, while future air force aces train in theoretical and practical air-combat skills and work on their physical toughness.

The fundamental purpose of boot camp is to prepare young people to become warriors. For this reason, it has become more than anything an intensive act of psychological reprogramming to overcome the society driven desires for self-preservation that are the hallmarks of peaceful societies built on the virtues of democracies and liberalism. Some aspects of basic training are psychological: instructors reason that recruits who cannot reliably follow orders and instructions in routine matters will likely be unreliable in a combat situation wherein they may experience a strong urge to disobey orders or flee and thereby jeopardize themselves, their comrades, and the mission.

Although the concept of military training goes well back to the armies of old, proper boot-camps were the invention of the period after WWII, when especially the US Army used intensive basic training as a strategy to rehabilitate and reform soldiers who committed criminal acts. This approach was utilized to reduce costs and overcrowding, successfully returning 42,000 soldiers to active duty. In 1968, the US Army Correctional Training Facility (CTF) was established at Fort Riley, Kansas, institutionalizing intensive training, supervision and correctional

treatment to improve attitudes and motivation. The CTF subjected offenders to both physical and mental stressors which included: road marches, obstacle and confidence courses, field training exercises, continuing observations and evaluations of teamwork and peer pressure, all with an emphasis on high demanding standards of performance. Its success was such that it spawned a number of followers.

By the 2000s one third of the boot camp programs had closed as research suggested that although prisoners responded well whilst on the programs, recidivism rates were high since released prisoners suffered from a lack of follow-up support as programs only provided very limited post-prison support.

However, the basic idea was so popular – also helped by portrayals in various Hollywood-made movies –, that civilians started copycatting them organizing military style boot camps, in essence simulating the survival training without actually preparing the “recruits” for the military career. All in all – one more example of how military can inspire and enrich civilian life.

GLOSSARY

• **aces** /'eɪsɪz/ – esá (letecké); • **conscription** /kən'skrɪpʃən/ – branná povinnosť; • **flee** /fli:/ – zutekať; • **hallmarks** /'hɔːlmaːrks/ – puncy, typické znaky; • **institutionalizing** /ˌɪnstɪ'tuːʃənə'laɪzɪŋ/ – ustanovenie; • **jeopardize** /dʒepəˈdaɪz/ – ohroziť; • **marksmanship** /mɑːrksmənʃɪp/ – strelecké majstrovstvo; • **portrayals** /pɔːr'treɪəlz/ – zobrazenia; • **reason** /'riːzən/ – zdôvodňovať, vysvetľovať; • **society driven** /sə'saɪntiː'drɪvən/ – spoločnosťou vyžadované; • **spawned** /spɔːnd/ – splodené; • **strenuous** /'strenjuːəs/ – namáhavý, vysilujúci; • **stressors** /'stresɪz/ – stresujúce faktory; • **subjected** /səbdʒɪktɪd/ – podrobený; • **whilst** /'hwaɪlst/ – zatiaľ čo.

pplk. Mgr. Juraj Sitaš
dekan veliteľstva
Pozemných síl
OS SR Trenčín

DUCHOVNÉ SLOVO

Svet nie je v poriadku

Uvedomujeme si to čoraz nástojčivejšie všetci bez rozdielu. Svet nie je v poriadku, lebo náš život nie je v poriadku. Čoraz častejšie sme ťahaní do vulgárnej manipulácie. Najmä prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov. Ako keby sme boli kŕmení otravou na hlodavce. Presvedčajú nás o tom, že čierna nie je čierna, klamstvo nie je klamstvom... Nestraťiť v tejto situácii kontrolu nad zdravým úsudkom pre bežného človeka je skoro nad ľudské sily. Mám pocit, že dochádza k masívnemu zotročovaniu ľudskej rodiny. Nie je to v poriadku. Ale aj my dopúšťame tento neporiadok.

Vďaka čomu sa to deje? Nebudem sa zaoberať konšpiračnými teóriami. K ničomu by to nevedelo a máme ich okolo seba dosť. So svojím názorom sa však podelím. Jednou z príčin je, že nevenujeme svojmu životu náležitú pozornosť. Je to paradox, lebo okrem neho nemáme nič. Namiesto toho, aby sme bohatli na život, tak sa nechávame vykrádať, ako tá najľahšia a najlacnejšia korisť. Lebo sme zabudli na výzvu k ostražitosti, pozornosti. Nepozornosť vedie k mechanickému prístupu k životu. Stávajú sa z nás stroje – tupé bytosti, ktoré všetko považujú za samozrejmosť. Stroje, ktoré prestávajú myslieť a vnímať život samotný. Je to prejav mentálnej lenivosti. Vedie k bezduchému životu naplnenému konzumným smogom a k životnému neporiadku. Dôsledkom takéhoto prístupu je prehra na celej čiare.

Začíname nový kalendárny rok. Viem, svet sa krúti a bude sa krútiť i naďalej. Či už som mnou, alebo bezo mňa. Máme však aj svoj vlastný, vnútorný svet. A ten je v našich rukách. Možno máme z mnohých vecí obavu. Ako sa bude náš život rozvíjať, ktorým smerom sa bude uberať. Vždy sa môžeme v bdelosti prebudiť do aktívnejšieho prístupu v stvárňovaní svojich životov. Predpokladá to však aktívny a nie mechanický prístup k životu. Som presvedčený o tom, že keď sme zvládli všetky ťažšie udalosti v našom doterajšom živote, zvládneme aj tie, ktoré nám život ešte prinesie. Pre naše vlastné obohatenie.

Mykotické ochorenia

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce kožné ochorenia vojakov, ako aj ostatnej populácie patria dermatomykózy. Spôsobujú ich huby a postihujú všetky vekové kategórie v ktoromkoľvek ročnom období.

Dermatomykózy sú veľmi rozšírené (výskyt 2 – 8 %, podľa iných rozsiahlych štúdií až 27 %). Sú aj vysoko infekčné, pretože sa môžu prenášať na človeka z človeka alebo aj zo zvierat. U ľudí postihujú kožu, vlasy aj nechty. Dobré sa im darí v teplom, vlhkom a tmavom prostredí.

Hubovité ochorenia

Všeobecne môžeme hubovité ochorenia rozdeliť podľa vyvolávateľa na vlákňité a kvasinkovité. Dôkaz hubovitého ochorenia získame na základe správneho odberu materiálu: odoberajú sa šupiny z kože, vlasy, alebo drobná masa spod nechta. Získaný materiál sa sleduje pod mikroskopom a očkuje sa na špeciálne pôdy, kde za tri až päť týždňov pozorujeme rast huby.

Pityriasis versicolor je povrchové, nezápalové alebo takmer nezápalové hubové ochorenie vyvolané kvasinkou (*Malassezia furfur*). Ide o ostro ohraničené, neskôr postupne splyvajúce kávovo-biele až špiavožlté alebo hnedasté škvrny v úrovni kože s jemným ošupovaním, výraznejšie viditeľné v letnom období na opálenej pokožke. Vyskytuje sa najmä pri tučnote, nevhodnom oblečení (odevy zo syntetického materiálu), pri zlej hygiene a zvýšenom potení tela.

Tinea je hubové ochorenie postihujúce kožu. Postihuje ktorúkoľvek časť tela, najčastejšie kožné záhyby (slabiny, medzi prstami najmä nôh). Ide o ostro ohraničené červenasté ložiská s výrazným okrajom, na ktorom sa môžu vyskytovať šupinky alebo pľuzgieriky. V centre je ložisko bledšie ako okraj; subjektívne môže vyvolávať svrbenie. V mieste kožných záhybov sa môžu vytvárať aj mokvavé prejavy v dôsledku neustáleho trenia. Pri neliečení sa ložisko rozrástá.

Kandidózy

Najčastejším vyvolávateľom je kvasinka *Candida albicans*, ktorá je u zdravých jedincov súčasťou normálnej flóry. Jej premnoženie je prejavom zníženej obranyschopnosti človeka. Vyskytuje sa najmä u malých detí v dojčenskom veku (plienky), v starobe, v tehotenstve, u žien užívajúcich hormonálnu antikoncepciu, u ľudí s cukrovkou, nádorovým ochorením, u tučných a ľudí pracujúcich vo vlhkom prostredí (v kuchyni, v záhradníctve). Vzniká aj ako nežiaduci účinok liekov,

najmä hormonálnych, antibiotík a liekov užívaných na liečbu rakoviny. Ložiská sú červenej farby, často belavo povlečené, s drobnými pluzgierikmi, mliečne sfarbenými, s olupujúcim sa okrajom, v mieste kožných záhybov aj s mokvaním.

Onychomykóza

Ide o hubovité ochorenia postihujúce nechťovú platničku. Tvoria polovicu všetkých ochorení nechťov. Postihujú 15 – 20 % obyvateľov vo veku 40 – 60 rokov. Ochorenie nechťov vyvolávajú vlákňité aj kvasinkovité huby. Častejšie sú postihnuté nechty na nohách ako na rukách. Ide najmä o palec a piaty prst nohy. V mieste postihnutia dochádza k zmene farby nechtovej platničky na krémovo-bielu až žltkastú, necht stráca lesk, dochádza k jeho zhrubnutiu, vykľunutiu, pod nechťom sa vytvárajú drobné masy. Infekcia sa postupne šíri na celý necht. Predispozičnými faktormi vzniku ochorenia je nesprávne usporiadanie prstov nohy, tlak obuvi vyvolávajúci obmedzenie krvného prietoku, porucha cirkulácie krvi pri niektorých ochoreniach ciev, opakované mechanické poškodenie (šport, vojenské pochody, pedikúra), chemické vplyvy, niektoré ochorenia (napr. poškodenie pečene, znížený počet červených krviniek).

Liečba

Základom správnej liečby je presná diagnóza. Hubová infekcia je potvrdená na základe klinického obrazu, mikroskopického a kultivačného vyšetrenia. Liečba antimykotikami závisí od lokalizácie ochorenia, priebehu ochorenia, hĺbky infekcie a napokon aj od infekčnosti ochorenia. Liečba môže byť lokálna (krém, spray, roztoky), celková (tablety) a kombinovaná. Lokálna liečba sa uplatňuje vtedy, ak je postihnutých málo nechťov, malá časť nechtovej platničky, malá časť kože, alebo z rôznych dôvodov nie je možné podať celkové antimykotiká. O vhodnej liečbe rozhodne kožný lekár.

Prevencia

Hubové ochorenia infikujú najpovrchovjšie vrstvy kože, vlasy či nechty, kde vyvolávajú vznik chorobných prejavov. Odtiaľ sa dostávajú do prostredia nakazeného človeka alebo zvierťa spolu s uvoľnenými šupinkami kože, vlasov, srstou alebo úlomkami nechťov. Koža zdravého človeka sa môže nakaziť buď priamym dotykom, alebo prostredníctvom predmetov. K infekcii dochádza najčastejšie v spoločných rekreačných zariadeniach a všade tam, kde ľudia chodia bosí, aj v rodinnom prostredí. Medzi faktory uľahčujúce prenos infekcie patria vlhké a teplé prostredie, nosenie nevzdušných odevov a obuvi. Najviac ohrozenými jedincami sú ľudia s chorobami ciev, cukrovkou, s oslabenou imunitou, nádorovými ochoreniami, so studenými nohami a rukami, pri nadmernom potení tela, ľudia pracujúci vo vlhkom prostredí či v uzavretej nevzdušnej gumenej obuvi.

Základy prevencie

- **dôkladné vyčistenie dlážky miestnosti a predmetov na nej sa nachádzajúcich**
- **udržiujte nohy maximálne čisté a suché (dôkladné vysušenie nôh, najmä medzi prstami)**
- **používajte vlastný uterák či špongiu**
- **noste ponožky a pančuchy z priedušných materiálov (bavlna)**
- **noste vlastnú obuv**
- **uzavretú a tesnú obuv noste len krátkodobo**
- **ak trpíte zvýšeným potením nôh, používajte antiperspirant**
- **v saunách, spoločných sprchách a kúpaliskách nechodte naboso, vždy noste svoju vlastnú obuv určenú na tieto účely**
- **nechty si strihajte zarovno**
- **pravidelne si kontrolujte nohy, prsty, kožu medzi prstami a nechty.**

Indikátorom mykózy je akákoľvek kožná zmena na tele, najčastejšie však medzi prstami nôh alebo na nechťoch, či už v zmysle zmeny sfarbenia, zhrubnutia alebo tvorby šupiniek. Prípadné problémy okamžite konzultujte s kožným lekárom, ktorý rozhodne o ďalšom postupe.

Text: pplk. v zál. MUDr. Miroslav Terek
primár dermatovenerologického oddelenia,
Ústredná vojenská nemocnica Ružomberok

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Martin Zajak
prápor CSS Prešov

Syndróm vyhorenia v práci

Syndróm vyhorenia sa vyskytuje v každej profesii a môže postihnúť kohokoľvek. Syndróm vyhorenia má rozsiahle dôsledky priamo na kvalitu života postihnutej osoby, ako aj na organizáciu, v ktorej človek so syndrómom vyhorenia pracuje. Najčastejšie sa vyskytuje na pracovných pozíciách, kde je veľká zodpovednosť, pracuje sa s ľuďmi a kladie sa dôraz na výkon. Vyhoriť môže iba ten, kto je motivovaný a zapálený pre prácu.

Syndróm vyhorenia je najviac badateľný v poslednom štádiu. Môže ním byť postihnutý kolega, nadriadený či podriadený, ktorý kedysi sršal elánom a entuziazmom pri plnení pracovných úloh. Človek, ktorý má rozvinutý syndróm vyhorenia, býva neustále unavený bez ohľadu na to, čo robí, jeho práca mu pripadá bez zmyslu, nemá motiváciu, stratil záujem o dianie, dlhodobo prevláda u neho pesimistická nálada, objavujú sa somatické ťažkosti, podráždene reaguje na ľudí na pracovisku, do práce chodí s nechutťou a utrpením. Má problémy s pozornosťou a sústredenosťou. Prepadá pocitom bezmocnosti a beznádeje. Snaží sa už len prežívať a jeho emocionalita je znížená.

Syndróm vyhorenia je dôsledkom dlhodobého pôsobenia stresu bez vypracovaných osobných stratégií na jeho zvládanie. Vysokovýkonný a motivovaný pracovník stále vidí iba zadané úlohy, ktoré musí splniť a ich množstvo narastá, plní ich čoraz viac na doraz aj za cenu zanedbávania svojich potrieb, ako je oddych, relaxácia a voľnočasové aktivity, budovanie vzťahov s inými ľuďmi. Postupne nadobúda dojem, že daným požiadavkám nie je možné vyhovieť. Čím viac sa usiluje, vníma, že jeho úsilie nie je docenené. Žije v tom, že nič nestíha, a tak sa usiluje ešte viac.

Starostlivosť o vlastné duševné zdravie je každodennou záležitosťou, a preto je dôležité rozvíjať aj iné oblasti života, ako len tú pracovnú, aby bola zabezpečená protiva k náročným pracovným výkonom.

Najlepšou prevenciou syndrómu vyhorenia je poznať vlastné možnosti, udržiavať si zmysel pre humor a budovať dobré medziľudské vzťahy.

Prezident
Edvard
Beneš
v Bratislave
9. 5. 1945.

ČSR v povojnovej Európe

a základná bezpečnostná stratégia

Postavenie Československa v povojnovej Európe určilo viacero kľúčových udalostí. Treba spomenúť najmä československo-sovietsku zmluvu o priateľstve z decembra 1943, v ktorej sa obe strany dohodli na úzkej a priateľskej politickej a hospodárskej spolupráci po skončení vojny.

Dôležitým faktorom bolo aj rozdelenie sfér vplyvu medzi Spojencami na konferencii v Jalte začiatkom roka 1945. Československo sa dostalo do mocenskej sféry vplyvu Sovietskeho zväzu, a to ovplyvnilo dejiny krajiny na dlhé desaťročia. ZSSR si z krajín strednej a východnej Európy začal cieľavedome budovať nárazníkové pásmo satelitov, ktoré si pripútal zmluvami a do ich vnútorných vecí otvorenejšie či skrytejšie zasahoval čím ďalej tým viac. Tieto zásahy sa diali buď prostredníctvom miestnych komunistických strán, zvyčajne bezvýhradne lojálnych Moskve, sovietskych tajných služieb, ale v prípade potreby aj priameho zásahu diplomatickými kanálmi. ZSSR postupne presadil uzavretie bilaterálnych zmlúv medzi jednotlivými krajinami svojej sféry vplyvu (napr. čs.-poľská z roku 1947), pričom tie mali prispievať k postupnému zlepšovaniu komplikovaných vzťahov v rámci vznikajúceho bloku. Hegemón regiónu tak v Československu aj ďalších krajinách ovplyvňoval nielen vnútropolitický vývoj, ale aj kroky zahraničnej či hospodárskej politiky.

Pre mnohých československých politikov aj občanov sa Sovietsky zväz stal univerzálnou zárukou toho, že sa nebude opakovať scenár z roku 1938, keď ČSR aj pod tlakom Francúzska a Veľkej Británie odstúpila Nemecku rozsiahle územia aj s pohraničným opevnením. V záujme čo najužšej spolupráce boli československí politici ochotní zviazať demokratické formy súperenia do koalícieho Národného frontu len s niekoľkými politickými stranami a bez opozície, pristúpiť k poštátňovaniu bánk a priemyslu, či sa zaviazali k budovaniu armády podľa sovietskeho vzoru a pozvať sovietskych vojenských poradcov. Na druhej strane spojenectvo so ZSSR umožnilo Československu zbaviť sa neželaných občanov – príslušníkov nemeckej a maďarskej menšiny, ktorí boli aj na základe skúseností z medzivojnového obdobia ako celok považovaní za nespoľahlivých a za hrozbu pre bezpečnosť štátu.

Základná bezpečnostná stratégia ČSR bola po skončení druhej svetovej vojny veľmi podobná tej z 30. rokov minulého storočia. Československí predstavitelia predpokladali, že v priebehu nasledujúcich rokov dokáže Nemecko znovu vybudovať svoje hospodár-

ske kapacity a obávali sa revanšizmu a obnovy nemeckého militarizmu. Aj po roku 1945 sa objavovali incidenty na slovensko-maďarskej hranici a bezproblémová nebola ani hranica s Poľskom. Aj preto vláda ČSR a vedúci predstavitelia československej armády v prvých povojnových rokoch v dlhodobom horizonte rátali s možným opakovaním udalostí z konca 30. rokov, a teda s nevyhnutnosťou brániť sa agresii zo strany Nemecka, prípadne aj z územia Rakúska; celkom vylúčiť sa nedalo ani zapojenie Maďarska či Poľska. Spojenectvo so ZSSR teda z vojenského pohľadu predstavovalo východisko z ťažkej situácie. Sovietsky zväz sa ako najvhodnejší spojenec pred budúcou nemeckou agresiou javil aj z iných dôvodov – tvorcovia bezpečnostnej stratégie predpokladali postupný návrat USA k predvojnovému izolacionizmu a vnímali aj slabnutie veľmocenského postavenia Francúzska a Veľkej Británie. Zásadnejšie zmeny základnej bezpečnostnej stratégie v ČSR priniesli až komunistické prevraty v strednej a východnej Európe, z ktorých posledný sa uskutočnil vo februári 1948 v Československu.

Trumanova doktrína

V priebehu povojnových rokov ZSSR čoraz markantnejšie zasahoval do vnútropolitického diania v krajinách svojej sféry vplyvu. Sovietska armáda ostávala v Iráne aj napriek dohode o jej stiahnutí, ZSSR vyvíjala nátlak na Irán či Turecko a Sovieti tiež odmietli americký plán na kontrolu atómovej energie z roku 1946. V reakcii na sovietsky imperializmus či ďalšie nekalé praktiky (napr. rozsiahla špionáž) vzájomné vzťahy s USA chladli. Dňa 12. marca 1947 americký prezident Harry Truman na spoločnom zasadnutí kongresu predniesol prejav, v ktorom žiadal o pomoc pre grécku vládu v jej boji proti komunistickým partizánom a pre Turecko. Nasledovalo vyhlásenie tzv. Marshallovho plánu a ďalšie kroky. Trumanova doktrína priniesla koncom 40. rokov 20. storočia zásadnú zmenu americkej zahraničnej politiky, keď USA začali poskytovať politickú, vojenskú a hospodársku pomoc krajinám, čeliacim hrozbe nastolenia nedemokratického režimu zvonku či zvnútra.

Text: Matej Medvecký
Vojenský historický ústav
Foto: VHÚ

Americký
prezident
H. Truman
skladá sľub

Najrýchlejšia puška

Rakúsko-uhorská 8 mm pechotná puška Mannlicher model 1895 bola do zbierok vtedajšieho Dukelského múzea zaradená v roku 1982 prevodom z Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti v Banskej Bystrici. V súčasnosti je umiestnená v priestoroch Centrálnej expozície Múzejného oddelenia Svidník. V časti, ktorá dokumentuje udalosti na území dnešného východného Slovenska v priebehu prvej svetovej vojny.

Od konca 19. storočia až do ukončenia prvej svetovej vojny a rozpadu Rakúsko-uhorskej monarchie tvorila 8 mm opakovacia pechotná puška Mannlicher model 1895 hlavnú pechotnú výzbroj armády. Jej konštruktérom bol zbrojný inžinier Ferdinand Ritter von Mannlicher.

Originálny záver

Puška sa vyrábala v dvoch zbrojovkách: OEWG Steyr v Grazi a FGGY v Budapešti. Od roku 1895 do roku 1918 jej vyrobili viac ako tri milióny kusov. Vyrábali sa aj krátke pušky a jazdecké karabíny. Hlavný rozdiel medzi pechotnou a krátkou puškou bol v ich dĺžke. Pechotná puška merala 1 272 mm, krátka len 990 mm.

Charakteristickým konštrukčným prvkom, ktorým sa puška odlišovala od ostatných vtedajších opakovacích zbraní, bol tzv. priamoťažný záver. Bolo potrebné urobiť len dva pohyby: vytiahnuť záver pri jeho odomykaní a zasunúť ho späť pri uzamknutí. Nebolo treba pri odomykaní a uzamykaní otáčať kľukou záveru okolo jeho vlastnej pozdĺžnej osi. Umožňoval to otočný záverník

Výhodou bola jednoduchá manipulácia, ktorá umožnila výrazne zvýšiť rýchlosť strelby. Navyše pri strelbe nestrácal strelec pri prebíjaní vizuálny kontakt so svojím cieľom, lebo nemusel robiť otočný pohyb a kľuka záveru mu nezakrývala mieridlá. Mal však aj svoje nevýhody. Najmä v mrazivých a blatistých podmienkach často dochádzalo k miernemu zasekávaniu záveru. Zbraň disponovala nábojovou schránkou. Mala kapacitu päť nábojov, ktoré sa do nej vkladali pomocou špeciálneho nábojového rámčeka. Jeho výhodou

bolo, že umožňoval rýchlejšie nabíjanie zbrane a jej prebíjanie medzi jednotlivými výstrelmi.

Puška pre Európu

Zbraň používala náboje kalibru 8×50 mm R s bezdymovým prachom, s mosadznou nábojnicou a sféricky zaoblenou valcovou strelou, ktorá mala jadro z tvrdého olova a oceľový plášť spevnený zliatinou medi a niklu. Puška sa počas prvej svetovej vojny osvedčila na všetkých frontoch, kde rakúsko-uhorská armáda operovala. Po skončení vojny a rozpade Rakúsko-uhorskej monarchie prevzali pušky Mannlicher do svojej výzbroje prakticky všetky nástupnícke štáty. Predovšetkým Rakúsko a Maďarsko. Pušky sa v počte približne 300-tisíc kusov dostali aj do výzbroje československej armády, ktorá ich používala až do polovice 20. rokov minulého storočia. Pušky Mannlicher však naďalej ostali vo vojenských skladoch ako vojnová záloha. Lebo k dispozícii ostalo ešte množstvo streliva, ktoré k nim vyrobila počas prvej svetovej vojny firma Sellier & Bellot (S&B) Vlašim. Pušky Mannlicher boli v rokoch 1895 – 1947 taktiež významnou súčasťou výzbroje holandskej armády (470-tisíc kusov). Vo svojej výzbroji ich mali aj armády Juho-slávie, Bulharska, Albánska, Fínska, Grécka, Rumunska, Talianska (jednotky v Afrike). Pušky Mannlicher sa používali aj v priebehu druhej svetovej vojny. Boli nimi vyzbrojené predovšetkým druhosledové, tylové a technické jednotky nemeckého Wehrmachtu, nemecké policajné oddiely a napokon ku koncom vojny aj jednotky dobrovoľníkov a Volksturmu. Používali ich aj armády Maďarska a Bulharska. Po vzniku protektorátu Čechy a Morava bolo nimi opätovne vyzbrojené protektorátne četníctvo a tzv. vládne vojsko.

Puška Mannlicher model 1895 sa považovala za presnú a spoľahlivú zbraň. V priaznivých poveternostných podmienkach vyžadovala len minimálnu údržbu. Vojaci na nej oceňovali presnosť strelby, rýchle nabíjanie a prebíjanie počas jednotlivých výstrelů, ale aj jej pomerne veľkú kadenciu strelby. Tej sa nemohla počas prvej svetovej vojny vyrovnáť žiadna iná puška.

Text a foto: Mgr. Peter Holík VHÚ-VHM Mo Svidník

Technicko-taktické údaje

Kaliber:	8 mm
Náboj:	8×50 mm R Mannlicher
Dĺžka bez bodáka:	1 272 mm
Hmotnosť bez bodáka:	3,65 kg
Kapacita nábojovej schránky:	5 nábojov v rámčeku
Počet drážok vývrtu hlavne:	4 (pravotočivé)
Ústová rýchlosť strely:	620 m/s
Teoretická kadencia strelby:	30 – 35 výstrelů za minútu
Maximálny dostrel:	1 950 metrov

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Svidník
Bardelovská 14, 089 01 Svidník
Expozícia: Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914-1945
Tel.: +421 54 752 13 98
E-mail: vhmsvidnik@vhu.sk
www.vhu.sk

Múzejné oddelenie VHM Svidník (Centrálna expozícia):
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne 9.00 - 17.00 h.
16. október až 30. november, 1. apríl až 30. apríl:
Ut - Ne 09.00 - 15.00 h., So- Ne 11.00 - 15.00 h.
1. december až 31. marec, Ut - Pia 09.00 až 15.00 h.
Vyhliadková veža Dukla
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne: 9.00 - 17.00 h.

Vstupné: Dospelí: 1 €
Študenti a dôchodcovia: 0,50 €
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu MO SR, členovia Zväzu múzei na Slovensku, Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských archivárov, ZTP a deti do 15 rokov vstup zdarma.

